

Rdeči prapor — prispevek samoupravni praksi, spodbuda in pot

Dne 15. februarja 1981 je zaznamoval Kragujevac 105. obletnico delavskih demonstracij v Srbiji. Na ta dan leta 1887 so se delavci Topolivnice, sprehodili po ulicah, ker so občani in dijaki učiteljska zmagali na volitvah za občinsko upravo in ob tej priliki izobesili rdeči prapor ter zahtevali samoupravo. Ta pomemben datum predstavlja začetek organiziranega boja delavskega razreda za svoje politične in socialne pravice. V spomin na ta dan so se že trinajstič v naši samoupravni družbi organizirala srečanja pod geslom Rdeči prapor kot kontinuiteta boja za samoupravljanje.

Trinajsto srečanje samoupravljalcev Rdeči prapor, ki je trajalo od 15. do 16. februarja, je bilo posvečeno izjemno aktualni tematiki: samoupravnemu sporazumevanju v združenem delu.

Dejstvo, da je iz več kot 90 mest poslano več kot 180 sporočil, posebej pripravljenih za to srečanje, in udeležba več kot 700 delegatov, najbolj zgovorno pove o izjemno velikem interesu na temo samoupravnega sporazumevanja v združenem delu. Samoupravno sporazumevanje je danes postalo osnova in najpomembnejše gibalno za urejevanje samoupravnih odnosov, vseh bistvenih vprašanj družbenega življenja in nenadomestljiva oblika uresničevanja samoupravnih interesov delovnih ljudi.

Trinajsto srečanje samoupravljalcev je predstavljalo manifestacijo samoupravljalcev kot organizirane oblike izmenjave samoupravljalških izkušenj, na katerem so bili obravnavani problemi in naloge, kot tudi opredeljene aktivnosti za njihovo reševanje. V tem oziru srečanje predstavlja tudi pomemben prispevek k pripravi tretjega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije.

Na otvoritvenem plenarnem zasedanju 13. srečanja je poudarjeno, da je samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje edina možna pot za urejevanje vseh gospodarskih in družbenih odnosov v naši samoupravni socialistični družbi.

Srečanje je bilo organizirano in je delalo v treh komisijah:

- samoupravno sporazumevanje na področju samoupravnega organiziranja združenega dela;

- samoupravno sporazumevanje v procesu vzpostavljanja in razvijanja družbenoekonom-

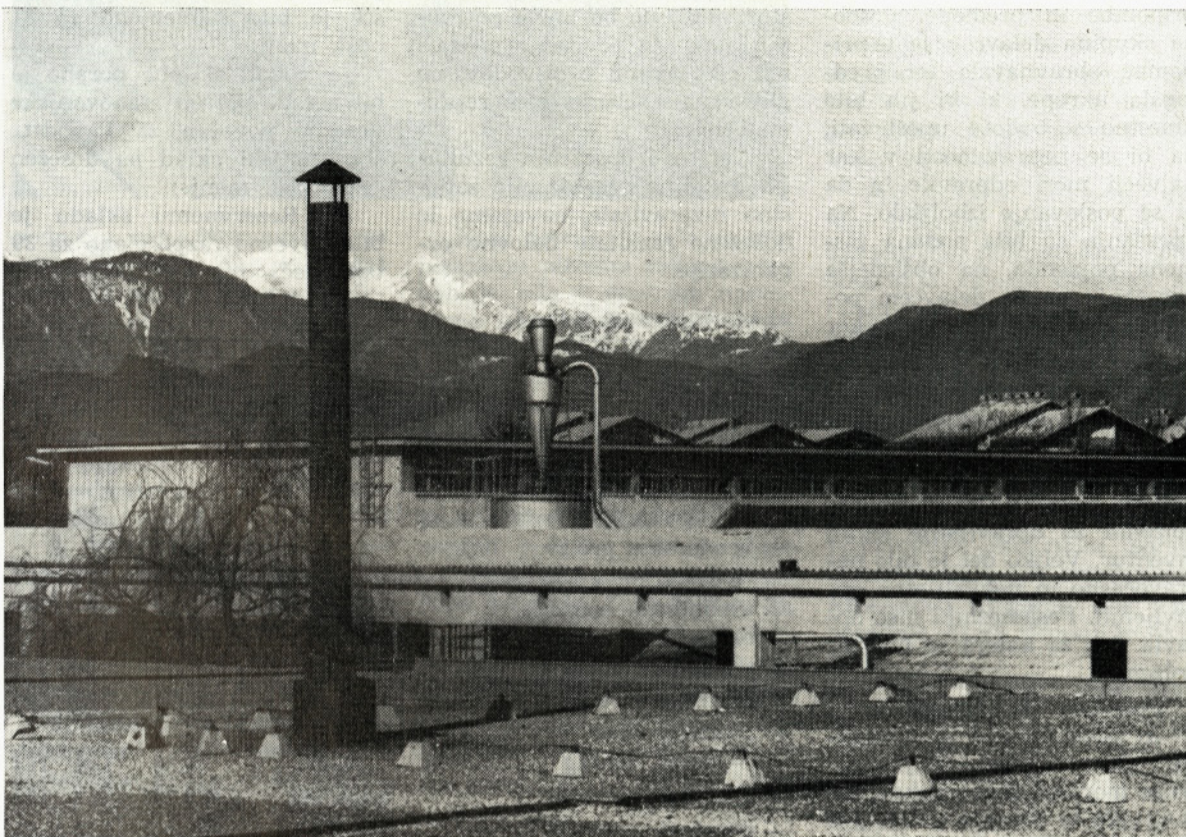
skih in dohodkovnih odnosov v združenem delu in

- samoupravno sporazumevanje na področju planiranja družbenoekonomskega razvoja.

Vse tri oblike samoupravnega sporazumevanja, ki so obravnavane v omenjenih treh komisijah, so pravzaprav temelj praktičnega uresničevanja ustave, zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov o nadaljnjem razvoju in pospeševanju socialističnih samoupravnih odnosov. Delegati srečanja so poudarili v svojih razpravah in sporočilih, da predstavlja samoupravno sporazumevanje osnovo celotnega sistema svobodnega združevanja dela in sredstev in političnega sistema socialistične samoupravne demokracije. Pot in sredstvo neposrednega samoupravnega urejevanja odnosov sta predvsem v organiziranju in v pridobivanju dohodka. v svobodnem odločanju delavcev o vseh vprašanjih lastnega in družbenega razvoja ter usklajevanja tokov družbene reprodukcije. Nadaljnji in novi uspehi se lahko dosežejo samo skozi samoupravno sporazumevanje za boljše in produktivnejše delo, za racionalno koriščenje družbenih sredstev, za večji dohodek, za večji izvoz in za stalen razvoj samoupravnih dohodkovnih odnosov. To pa ima za posledico učinkoviteje uresničevanje gospodarske stabilizacije družbe.

Samoupravno sporazumevanje, kot notranji mehanizem razvoja socialističnega samoupravljanja, je hkrati tudi obrambni mehanizem zoper tržno stihijo. In prav zavedajoč se pomembnosti samoupravnega sporazumevanja, je združeno delo pokazalo veliko zanimanje za to temo. Kakor v sporočilih tako tudi v razpravah je poudarilo dosežene rezultate in pomanjkljivosti, ki so prisotne v sedanji stopnji razvoja družbenoekonomskih odnosov. Vse to je razumljivo, ko upoštevamo, da so obravnavana vprašanja odločujočega pomena za funkcioniranje sistema socialističnega samoupravljanja. Razpravljalo se je tudi o nakopičenih problemih v družbi in njihovem vplivu na funkcioniranje sistema sporazumevanja. Dosedanje izkušnje iz lastne prakse govore o neposredni odvisnosti med stopnjo samoupravne organiziranosti, dohodkovne povezave in dohodkovne vsebine ter doseženih rezultatov v materialni proizvodnji.

Kot delegat srečanja sem se udeležil tretje komisije, zato o tem nekaj več.

Izhajajoč iz izkušenj lastne prakse, ugotavljam, da kljub doseženim uspehom ni moč govoriti o zadovoljivem stanju na področju planiranja. Dosedanje izkušnje v pripravah planskih dokumentov potrjujejo, da so doseženi določeni pozitivni premiki in rezultati, kot so:

- ustvarjena je ugodnejša klima na področju planiranja in bolj izražena potreba medsebojnega urejevanja odnosov na trgu, medsebojnega povezovanja in sporazumevanja;

- pri temeljnih nosilcih planiranja je prišlo do bolj kompleksnega obravnavanja svojega položaja v odnosu na lastno stopnjo razvoja in stopnjo razvoja drugih, svojih možnosti za nadaljnji razvoj in kako lastne možnosti razvoja čim bolj uskladiti in uresničiti v povezavi z drugimi ustreznimi nosilci planiranja.

Kljub doseženim ugodnim rezultatom v odnosu na prejšnje plansko obdobje in dosejanje dela na planskih dokumentih in samoupravnih sporazumih za plansko obdobje 1981—1985 še vedno ne moremo biti zadovoljni. Planiranje je nepopolno tako v vsebinskem pogledu kakor tudi v obsežnosti, ker je bolj usmerjeno na ožje teritorialno zemanje in reševanje problemov. V sedanji stopnji je vplvanju pri posameznih subjektih preveč prisoten formalizem, ne pa poglobljeno in kompleksno predvidevanje razvoja. Precejšnje število, posebej majhnih in srednje velikih organizacij združenega dela, je samo obrobno vključeno v planiranje na podlagi samoupravnega sporazumevanja. Takšno situacijo je povzročilo tudi nepravčasno, neustrezno in nepopolno vključevanje nekaterih drugih subjektov v proces planiranja, kot so

banke, samoupravne interesne skupnosti in druge organizacije.

Bolj kot kdajkoli prej se je pokazalo, da so izrednega pomena za kvalitetno in učinkovito usposabljanje združenega dela raziskovalno-razvojne organizacije kot tudi planske službe v organizacijah združenega dela in občinah. Tam, kjer so te dejavnosti vsaj zadovoljivo organizirane in razvite, so delavci in delegati lahko dobili potrebne strokovne informacije in podlage, brez katerih ni učinkovitega planiranja, sicer pa je prisoten močan administrativni vpliv in formalističen pristop k reševanju problemov bodočega razvoja. Če sama organizacija združenega dela ne pozna lastnega interesa glede nadaljnega razvoja, če ga na ustrezen način ne predstavi in če si ne prizadeva, da na argumentiran način zagovarja svoje potrebe razvoja, se postavlja vprašanje, kdo je tisti, ki bo namesto njih to opravil. Ugotovljeno je, če se v temeljni organizaciji združenega dela nezadostno planira razvoj in se pri tem znanost ne upošteva ali premalo upošteva, tedaj so možnosti za ustvarjalno uveljavitev samoupravnega socialističnega sistema planiranja zelo skromne in neustrezno učinkovite.

Poudarjeno je tudi, da delavci v procesu planiranja še vedno niso v zadostni meri nosilci vsebinskega obravnavanja in učinkovitega odločanja, da dohodek še vedno ni postal temeljna kategorija planiranja, plan pa v celoti ne odraža težnje oziroma potrebe in interese delavcev.

Če planiranje kot celota ne temelji na učinkovitih planih nosilcev planiranja, na ustreznih samoupravnih sporazumih, ki vsebinsko in dolgoročno us-

klajujejo in urejajo odnose med udeleženci v procesu planiranja, če ni zagotovljena širina zajemanja reprodukcijskega procesa in istočasnost skozi vse faze in nivoje v procesu planiranja, tedaj se postavlja vprašanje učinkovitosti izvajanja planskih nalog za doseganje zastavljenih ciljev, kot tudi realnosti okvirov in smeri nadaljnega razvoja. Za razreševanje teh problemov, v središču sistema samoupravnega planiranja vsekakor so ena od temeljnih sestavin samoupravni sporazumi. Samoupravni sporazumi v združenem delu so najbolj ugodna in nenadomestljiva oblika usklajevanja različnih interesov in razreševanja pomembnih vprašanj v smeri zagotavljanja večje in učinkovitejše integracije, skladnega in stabilnega razvoja organizacij združenega dela in s tem optimalnega družbenoekonomskega razvoja družbe kot celote.

Potrebno je na koncu poudariti, da je srečanje, kot edinstveno mesto izmenjave izkušenj delavcev v združenem delu, uspešno opravilo svoje delo. Analiziralo je probleme, pomanjkljivosti in težave na področju uveljavitve mehanizma samoupravnega sporazumevanja. Poudarilo je dosedanje dosežene pozitivne rezultate, nakazalo oblike in poti razreševanja problemov v samoupravni praksi, nadaljnji utrditvi in uveljavitvi samoupravnega sporazumevanja v združenem delu kot osnovnem pogoju urejevanja samoupravnih socialističnih družbenoekonomskih odnosov. Potrdilo je spoznanje, da nadaljnje pospeševanje razvoja samoupravnega sporazumevanja terja organizirano in dolgoročno delo vseh delavcev v združenem delu in drugih družbenih subjektov.

K. Alibegović

Poslovni uspehi v letu 1980

Kot na zaključku vsakega poslovnega leta, smo tudi letos organizirali široko razpravo o rezultatih dela v preteklem obdobju. Na pobudo sindikata je obravnava potekala predhodno po delovnih skupinah. Razprava je bila bolj sproščena, skupine pa so dale najrazličnejše pripombe in predloge. Posebna skupina delavcev je te pripombe obravnavala ter predlagala ukrepe, ki bi jih bilo umestno v bodoče upoštevati, da bi se nepravilnosti v kar največji meri odpravile in da bi se poslovanje izboljšalo. Na vprašanja so bila podana pisarna pojasnila, na obširnejša vprašanja pa so delavcem posredovali ustne odgovore, ker bi bili pisarni preobširni.

Nekaj pripomb je bilo zelo tehtnih, te osvetljujejo predvsem naše poslovanje nasproti našim kupcem, kakor tudi obnašanje nekaterih delavcev, zadolženih za opravljanje letnih inventur. Veliko del je bilo nepravilno in nekvalitetno opravljenih. Posamezniki niso opravili del, za katera so bili zadolženi.

Potrebno bo ponovno uvesti in pooprčiti red in disciplino v delovni organizaciji, nujno se moramo držati rokov dobav, tako za domače tržišče kot za izvoz. Vzpostaviti moramo ugodno delovno vzdušje za doseganje večje delovne storilnosti.

Mnenje mnogih je, da je realna delovna storilnost, posebno v nekaterih tozdih že nekaj let v upadaju. Strojne kapacitete slabo izkoriščamo, stroje pa ustavljamo že precej pred koncem dne. V zadnjih letih smo optimalno izkoriščali možnosti uvoza nove opreme in s tem kapacitete v znatni meri posodabljali. Teh možnosti v letošnjem letu skoraj ne bo. Naše naložbe v temeljnih organizacijah so bile v zadnjih letih izredno visoke in smo se zato tako v inozemstvu kot pri domačih bankah in dobaviteljnih opreme visoko zadolžili.

Ne samo, da moramo obdržati solventnost in sposobnost naše obveznosti v rokih poravnati, ampak je potrebno v znatni meri dvigati akumulativnost v nekaterih tozdih. Že nekaj let poslujejo na robu rentabilnosti in ne ustvarjajo zadostnih sredstev za zagotavljanje normalne, nepretrgane reprodukcije sredstev, za razširjeno reprodukcijo pa ne ustvarjajo minimalno potrebnih sredstev (nadminimalna amortizacija in ostanek čistega dohodka za povečanje poslovnega sklada za obratna in osnovna sredstva). Istočasno pa postavljajo zahteve po novih investicijah, četudi nimajo na razpolago investicijskih sredstev niti pogojev za najemanje investicijskih kreditov pri bankah (nad 50 odst. izvozna usmerjenost).

Ni poslovna uspešnost, če samo en tozd normalno obračunava rezervni sklad, prispevek za nerazvite ter za ceste, in da se njegov ostanek čistega dohodka v celoti namenja skladu skupne porabe za potrebe vseh ostalih tozdov in DSSS. Vsak tozd bi moral sam zago-

tavljati enostavno in razširjeno reprodukcijo, ustvarjati poslovne rezerve ter zagotavljati normalne potrebe za zvišanje obratnih sredstev in formirati lastni sklad skupne porabe.

Temeljna organizacija, ki v bodoče ne bo dosegala višje storilnosti, ne bo imela potrebnih osnov za povišanje prodajnih cen lastnih proizvodov, ne glede na zvišanje cen reprodromateriala.

Ker so o doseženih rezultatih temeljne organizacije zadostno razpravljale, navajamo le dosežene rezultate delovne organizacije.

a) Izpolnjevanje plana:

	plan 1980	dosež. '80	Indeks			
			dosež. '80	dosež. '79	dosež. '80	plan '80
— količinska proizv. ekst. v kg	12,965.000	12,160.231	82	94		
— vrednostna proizv. eksterna — v din	658,595.152	681,264.168	124	104		
— vrednostna prodaja eksterna — v din	677,089.000	763,591.000	128	113		
— količinska prodaja eksterna — v kg	12,964.560	12,929.278	84	100		
— prodajne cene						
— dosež. din/kg	52,23	59,06	153	113		
— doseženi izvoz \$	5,500.000	5,926.757	121	108		
— doseženi uvoz v \$	4,583.000	4,188.607	130	91		
— povpr. OD na zap. din	7.937	8.711	117	110		
— število opravljenih ur redne	2,547.300	2,400.917	101	94		
— nadure	—	72.533	63	—		
— število zaposlenih	1.370	1.350	101	99		

b) Izpolnjevanje plana celotnega prihodka in njegova delitev:

	dosež. '80	Indeks			
		dosež. '80	dosež. '79	dosež. '80	plan '80
— celotni prihodek	1,196,848.153	127	114		
— porab. sred. + Am.	782,136.235	129	119		
— dohodek za delitev	414,711.918	123	105		
— prispevek SIS in dr.	169,703.938	129	106		
— čisti dohodek	243,841.456	119	103		
— za osebne dohodke	199,865.039	118	108		
— ostanek za sklade od tega:					
-- za prehrano delavcev	6,431.143	170	—		
— za poslovni sklad	3,886.855	131	19		
-- za sklad skup. por	14,418.646	165	117		
— za stanov. sklad	12,728.745	101	97		
— za rezervni sklad	6,511.028	162	139		
— akumulacija (ostanek čistega dohodka brez sklada skupne por. in stanov. sklada) in nadminimalna amortizacija	10,397.883	149	40		

Doseganje finančnega plana je obračunano na prodane in plačane izdelke. Prodaja po količini je bila v okviru plana, zato je možna primerjava vseh elementov doseganja plana.

— Celotni prihodek je presežen za 14 odst., vendar pa so porabljena sredstva presežena za 19 odst., in to zaradi izrednih podražitev med letom, ki so znašale ca. 39 odst.

— Dohodek je zaradi nesorazmerno povečanih materialnih stroškov presežen le za 5 odst. moral pa bi biti vsaj v višini celotnega prihodka (14 odst.).

— Prispevki SIS, obresti, varovalnine, članarine ter drugo in nadminimalna amortizacija so se povečali za 6 odst.

— Čisti dohodek se je zaradi povečanih stroškov proizvodnje povečal le za 3 odstotke.

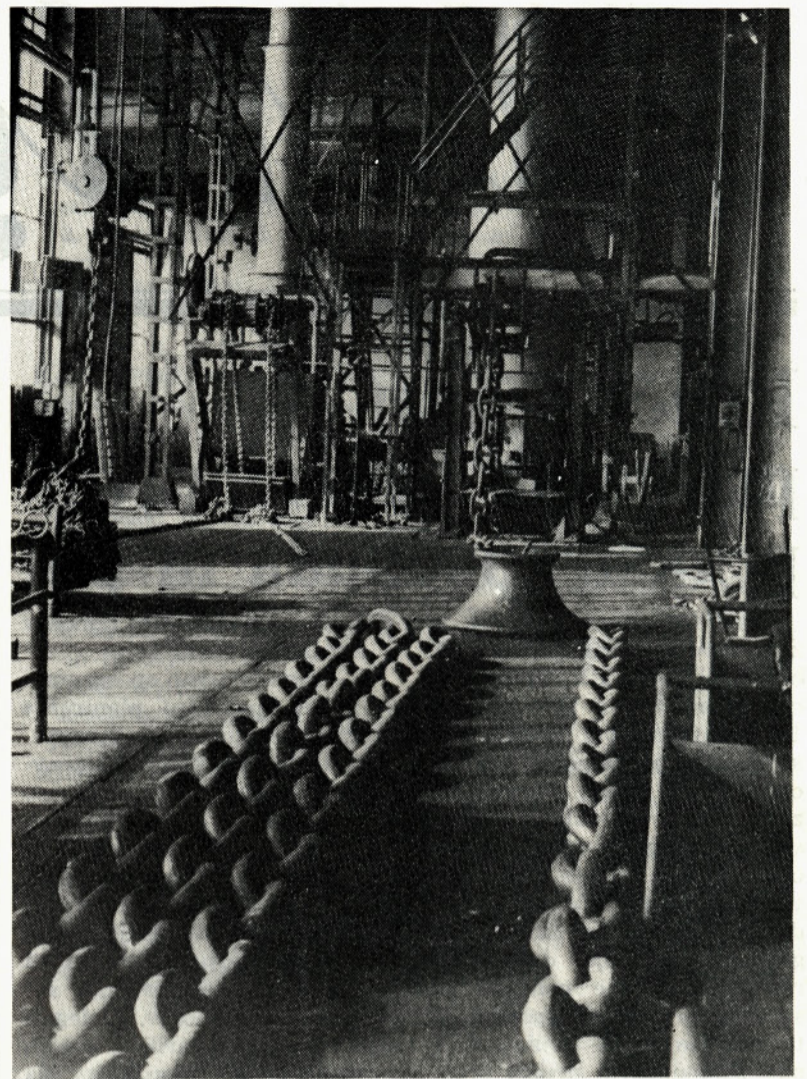
— Osebni dohodki beležijo povečanje le za 8 odstotkov.

— Ostanek za sklade ni bil dosežen za 15 odstotkov.

— Poslovnemu skladu za prispevek za nerazvite in ceste je bilo namenjeno za 81 odst. manj.

— Sklad skupne porabe je bil zaradi potreb stanovanjske gradnje povečan za 17 odst., stanovanjski sklad pa dosežen za 3 odst. manj.

— Rezervnemu skladu je bilo obvezno razporejeno za 39 odst. več.

točk zaradi nižje količinske prodaje v letu 1980. Za ca. 6 indeksnih točk pa ocenjujemo izboljšanje asortimenta izdelkov (manj sidrnih verig debelejših dimenzij in splošno več izdelkov z več vložnega dela).

— Celotni prihodek bi se tako povečal za 37 odst., porabljena sredstva za 39 odst., vse ostalo pa bi ostalo v okviru navedenih indeksov. Velike podražitve so tudi naši DO povečevali prihodke, vendar pa v znatno manjši meri, kot so se nam povečevali materialni stroški, prispevki za splošno in skupno porabo. Čisti dohodek in osebni dohodki so zaostajali, kakor tudi realna vrednost skladov. Ocenjujemo za okoli 7-8 odst. znižanje realnih osebnih dohodkov.

Realna vrednost dinarja je bila znižana za 43,4 odst. Podražitve ocenjujejo na 39,2 odstotka, podražitve za januar 1980:1981 pa še za 50 odstotkov.

— Temeljne organizacije so dosegle naslednji ostanek čistega dohodka za sklade:

	din
tozd Vijakarna	2,187.453
tozd Verigarna	21,561.364
tozd Sidrne verige	1,471.573
tozd Kovačnica	1,613.985
tozd Orodjarna	798.375
tozd Vzdrževanje	2,649.541
tozd TIO	965.381
Skupaj	31,247.672

Pri tem so vse tozd pokrivalo regres za topli obrok, rezervni sklad sta v celoti formirali le tozd Verigarna in Vzdrževanje. Vnos v poslovni fond za nerazvite in za ceste ter luke je formirala v celoti le tozd Verigarna in delno Vzdrževanje, sklad skupne porabe pa le tozd Verigarna.

V poslovne sklade ni bilo razporejeno za 18,733.871 din obveznih združevanj in naložb zaradi prenizke dosežene akumulacije.

Nadminimalne amortizacije za opremo so tozd obračunale v višini:

tozd Vijakarna	ca. 4,5 %
tozd Verigarna	ca. 8,5 %
tozd Sidrne verige	ca. 4,5 %
tozd Kovačnica	—
tozd Orodjarna	—
tozd Vzdrževanje	ca. 9 %
tozd TIO	ca. 9 %

— Planske cene reprodukcije materiala smo prevrednotili na dan 1. 1. 1981 za 55 odst., v tem pa ni zajeto ponovno zvišanje cen jekla 15. 1. 1981 za 13 odstotkov.

— Vezava obratnih sredstev v zalogah se je ogromno povečala, čeprav fizičnih zalog reprodromateriala, nedovršene, polizdelkov nismo bistveno zviševali, zaloge gotovih izdelkov pa smo celo znižali.

Pretežni del denarne emisije ne usmerjajo za napajanje gospodarstva s potrebnimi obratnimi sredstvi (zaradi višjih cen), ampak za pokrivanje potrošnje (proračunov in odkupa živil), zato obstaja resna bojazen, da bo gospodarstvu primanjkovalo poleg deviz tudi dinarskih sredstev za redno oskrbovanje z reprodromaterialom.

Pri reševanju tega ključnega problema skoraj ne sodelujejo poslovne banke, ker imajo vse manj sredstev za financiranje gospodarstva, zaradi povečanih življenjskih stroškov se namreč znižujejo prihranki prebivalstva.

Gospodarska gibanja, o katerih že od konca leta razpravljamo na vseh ravneh, nas vse bolj silijo k resnim dogovorom o izvajanju stabilizacijskih ukrepov. Poleg varčevanja na vseh področjih je prvenstvenega pomena znatno povečanje delovne storilnosti.

Če storilnosti ne bomo približevali najbolj razvitim ekonomijam, kamor moramo prodajati svoje izdelke po konkurenčnih cenah, negativnih gospodarskih gibanj, ki nastajajo pretežno zaradi nizke produktivnosti, ne bomo uspevali zadovoljivo obvladovati.

Z. J.

Problematika cen

V drugem polletju preteklega in v začetku letošnjega leta smo pričeli izredno velikega porasta cen, kar je posledica določenih gospodarskih gibanj in določenih sistemskih ukrepov na področju gospodarstva. Res je, da obstajajo tudi nerazumljiva in nepravilna zvišanja cen (najvišji znani odstotek zvišanja je ca. 6000 odst.), vendar ostaja dejstvo, da je večina zvišanih cen logična posledica inflacijskih gibanj. Ta družba je tako močna in organizirana, da bo lahko obrzerala neupravičeni dvig cen, ostaja pa problem upravičenega dviga cen, ki je bolj zaskrbljujoč. Porast cen na domačem trgu močno vpliva na izvoz, kajti naše gospodarstvo izgublja konkurenčni boj na svetovnem trgu, izvoz pa je manj atraktiven, ker so domače cene višje. To najprej zaostruje plačilno-bilančne probleme. Še večji problem je struktura našega gospodarstva. Trganje reprodukcijskih procesov povzroča dodatni pritisk na dvig cen. To zapleteno trditev poskušamo pojasniti na poenostavljenem primeru: vzemimo neko OZD, ki razpolaga z določenimi materialnimi in kadrovskimi kapacitetami. Če nima npr. zadosti reprodukcijskega materiala, ne more razpoložljive kapacitete ustrezno izkoristiti. Zato stroški po enoti njenega izdelka naraščajo (tembolj, ker smo socialna družba in se za odpuščanje delovne sile težje odločamo). Izhod za kritje tako zvišanih stroškov išče v zvišanju prodajnih cen.

Tako pretiranih reprodukcijskih procesov v našem gospodarstvu je veliko. Posledice so znane.

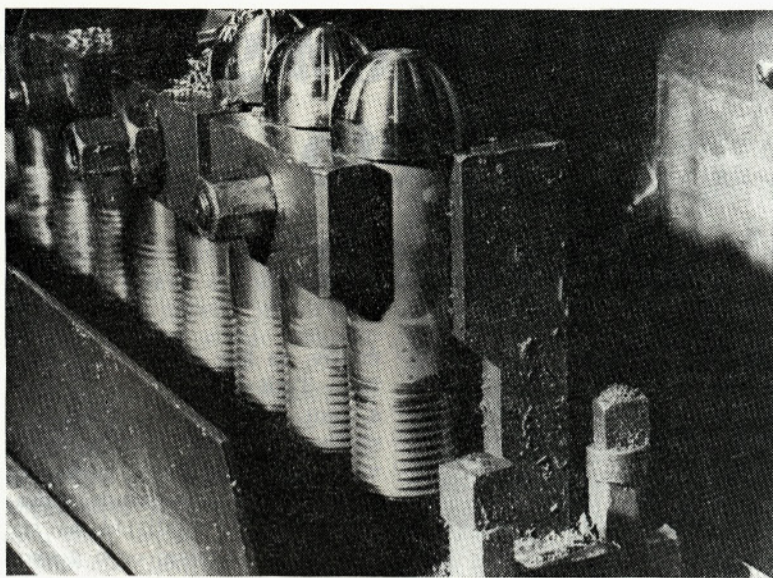
Tu so objektivne težave. Ostaja pa cela vrsta subjektivnih težav, ker OZD ne poslujejo optimalno kljub relativno dob-

rim pogojem. Težave ene in druge vrste lahko vsak dan ugotavljamo v naši OZD.

Namen tega prispevka ni pojasnjevati problematike cen v državi, saj smo o tem informirani v javnih sredstvih obveščanja. Namen je obvestiti člane kolektiva, kako bomo v bodoče formirali naše prodajne cene. Kot je že znano, je s 1. 1. 1981 začel veljati Zakon o temeljnih sistema cen in družbeni kontroli cen. Spremembo v načinu oblikovanja in kontroli cen nam narekuje Ustava in Zakon o združenem delu, kjer so določene večje pravice delavcev na področju cen kot jo je zagotavljala prejšnja zakonodaja na tem področju. Cilj novega zakona je čimbolj zagotoviti samostojen in samoupraven položaj delavcev v združenem delu tudi na področju cen kot bistvenemu elementu dohodka. Pri tem je bilo potrebno upoštevati objektivni ekonomski položaj. Zato moramo ta zakon razumeti kot začetek novega procesa, ne pa kot dokončno urejeno in zakroženo področje. Ni treba biti idealist in misliti, da bomo v prvih poskusih problem idealno in pravično rešili.

V novem sistemu je samostojnost OZD relativna. Treba je upoštevati medsebojno odvisnost od drugih OZD in družbe kot celote.

Vsaka tozd mora imeti samoupravni akt, v katerem bo določena odgovornost za cene, postopek in merila za oblikovanje cen. Brez tega akta ni mogoče spreminjanje cen. Na podlagi samega zakona teh aktov ni bilo mogoče pripraviti. Potrebno je sprejeti celo vrsto podzakonskih aktov. Nekateri pomembni — kot npr. Navodilo za uporabo meril — še niso sprejeti. Zato imamo sedaj tako imenovani pravni vakuum na

področju cen. Nekateri so to izrabljali, tako da je skoraj ves dvig cen v januarju in februarju nelegalen.

Merila, ki jih je potrebno upoštevati pri določanju cen in bolj natančno opredeliti v samoupravnem aktu, so:

1. Razmerje med ponudbo in povpraševanjem na domačem trgu.

2. Vpliv svetovnih cen na ravni in razmerja v cenah na domačem trgu, na odnose pri pridobivanju in delitvi dohodka ter na razvojno politiko družbe.

3. Gibanje povprečne produktivnosti dela in smotrno izkoriščenost produkcijskih sredstev za proizvodnjo slehernega proizvoda in storitev.

4. Delitev celotnega dohodka družbe med dejavnosti v sorazmerju z njihovo produktivnostjo dela, uspešnostjo upravljanja in gospodarjenja z družbenimi sredstvi ter celotno družbeno produktivnostjo dela, ob prizadevanju, da se v mesecih ekonomske smotrnosti in enakopravne delitve dohodka izenačijo pogoji gospodarjenja.

Potrebno je še paziti na:

1. Spodbujanje razvoja proizvodnih sil družbe in

2. vpliv cen na gibanje življenjskih stroškov.

Družbeno kontrolo cen, predvsem pa kontrolo uporabe meril, bodo opravljale pristojne Skupnosti za cene. Obstajajo občinske, medobčinske, republiške, skupnosti avtonomnih pokrajin in zvezna skupnost za cene. Dosedanji zavodi za cene so strokovne službe sedanjih skupnosti. Razlika med novo skupnostjo za cene in prejšnjim zavodom je v tem, da so skupnosti sestavljene na delegatski osnovi.

Prodajne cene vijakov in verig so v republiški pristojnosti (prej zvezni), za izdelke tozd TIO in kovaške izdelke v zvezni pristojnosti, za določene usluge pa v občinski pristojnosti. Najbolj verjetno je, da bomo za vse izdelke pošiljali cenik le v evidenco. To je eden od blažjih režimov. Koliko bo trajal, bo odvisno tudi od nas samih. Če se bomo neracionalno obnašali, bomo verjetno pod strožjo kontrolo, saj je režim možno hitro spremeniti.

Iz vsega tega je razvidno, da je sistem cen dokaj zapleten, tembolj tudi zato, ker je naša proizvodnja dokaj pestra. Za določanje prodajnih cen in za vodenje ustrezne politike prodajnih cen bomo rabili neprijetno večjo in boljšo dokumentacijsko osnovo kot doslej.

Naše dosedanje delo na prilaganju novemu zakonu o cenah je bilo v glavnem namenjeno iskanju strokovnih izhodišč za sestavo Sporazuma o cenah in v pripravi informacijske osnove za določanje cen. To delamo v okviru našega poslovnega združenja Južica. Naše stališče je, da moramo vsi proizvajalci Jugoslavije voditi enotno politiko cen ne glede na republiško pristojnost družbene kontrole. Zato želimo, da vse skupnosti za cene po enakih kriterijih obravnavajo cene naših izdelkov.

Proizvodnja in prodaja v februarju

V februarju osnovnega plana proizvodnje nismo v celoti dosegli. Odprema gotovih izdelkov je bila nekoliko boljša, saj vrednost prodaje presega planiran obseg za 6 odst. Prav tako je bila količina in vrednost izvoza večja od plana. V izvoz smo odpremili 404 tone, od tega 55 odst. na konvertibilno področje. Tudi vrednost je bila 19 odst. nad planom, pri tem pa je 61 odst. na konvertibilno področje. Tako smo v obdobju prvih dveh mesecev letošnjega leta izvozili za 1,050.156 dolarjev izdelkov.

Tozd Vijakarna je proizvodni plan presešla glede na število izdelkov in glede na tonažo. Tudi odprema je sledila uspešni proizvodnji. Tako je po krajšem zastoju v januarju potekala normalno in je vrednost prodaje v februarju kar 43 odst. nad planom.

Tozd Verigarja je 100 odst. izpolnila proizvodni plan. Pri nekaterih proizvodih so nastajali zastoji zaradi pomanjkanja embalaže, nekaterih sestavnih delov in zaradi termične obdelave. Še posebno je zaostala proizvodnja verig z grabeži in zaščitnih verig. Vzroki so pomanjkanje opreme in nepravčasna cementacija verig. Prodaja je bila dosežena v višini 18,205.000 din, kar je pod planom, vendar je to značilno za prve mesece leta.

V tozd Sidrne verige so s proizvodnjo 256 ton dosegli plan 75 odst. Za potrebe internega trga je bila proizvodnja

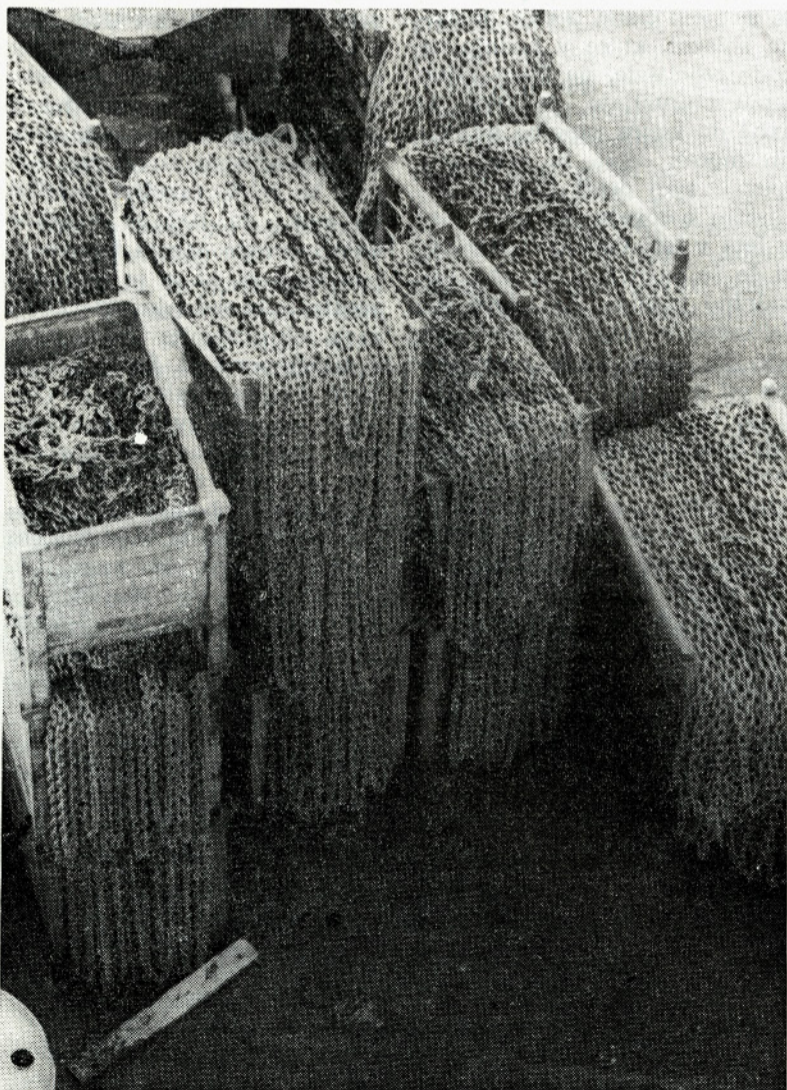
Tudi če bi imeli pripravljene vse interne akte, ne bi mogli v kratkem času spreminjati cen vijakov, verig in opreme za verige, ker smo te cene popravili v decembru 1980. Osnutek družbenega dogovora o izvajanju politike cen v letu 1981 namreč ne predvideva spremembe v prvem polletju, čeprav nam dvig cen reprodukcijskega materiala koncem preteklega leta naš ekonomski položaj bistveno poslabšuje.

Bolj aktualen je del cen za izdelke tozd TIO (manjši del cen je bil popravljen v decembru 1980). Te pa bomo prioriteto poskušali uskladiti.

Pričakujemo, da bodo ukrepi družbene kontrole cen usmerjeni na onemogočanje pridobivanja višjega dohodka na račun višjih cen. Zato bodo kriteriji: gibanje produktivnosti, izkoriščanje kapacitet, izkoristek materiala in podobno, imeli večjo težo kot doslej.

Naša edina možnost, da končamo poslovno leto brez izgub, je v občutnem zvišanju proizvodnje, racionalni porabi materiala in boljši organizaciji. Neskončno dviganje cen nam nazadnje vsem skupaj le škoduje.

Jure Pejić

Obravnava rezultatov gospodarjenja za leto 1980 po delovnih skupinah

Obravnava rezultatov gospodarjenja in obravnava celotnega zaključnega računa je pravica in dolžnost vsakega delavca. Samoupravni socializem, kakršnega razvijamo pri nas, ni samo bistvo našega političnega sistema, temveč je to današnja resničnost ali vsaj težnja k vzpostavitvi samoupravnih odnosov. Tega se vsi premalo zavedamo, zato tudi vsi enako ne delujemo v tej smeri. Vsaka organizirana družba ima neki smisel, neki zastavljen cilj, ki ga želi doseči. Da se ta cilj doseže, mora družba v celoti, ali vsaj večina v tej družbi, delovati v smeri zastavljenega cilja. Pri nas pravimo, da imamo subjektivne sile, ki organizirano delujejo pri vzpostavljanju samoupravnih socialističnih odnosov. Narobe je naše mišljenje, da so subjektivne sile samo izvršni organi naših organizacij. Če pogledamo to malo širše, smo člani sindikata skoraj vsi delavci, člani SZDL vsi občani. Verjemite, da sami ti organi niso niti poklicani niti sposobni spremljati in kontrolirati celotnega družbenega dogajanja. Zato je potrebno, da smo angažirani vsi v okviru svojih možnosti in sposobnosti. To je bilo v praksi lepo dokazano. V drugi svetovni vojni je bila pobudnik in vodja vstaje KPJ. Če množice ne bi imele istega cilja, oborožen upor in socialna revolucija ne bi uspela. Drugi primer je povojna izgradnja porušene Jugoslavije. Če organizirane sile in celotne ljudske množice ne bi imeli skupnega cilja, obnova porušene domovine ne bi uspela.

V tistih težkih časih so bile vodstvene strukture od okraja do zveze, o raznih drugih skupnosti in združenj resnično povezane z ljudmi, delili so si dobro in slabo. Politične, vodstvene in razne druge strukture še niso bile toliko odmaknjene od delavca, sovaščana, oziroma od sredine, kjer so bili in so še delovni in življenjski pogoji težki. To danes neradi priznamo, čeprav je res, da se je razrasla birokracija vseh vrst. Marx je o tem rekel takole:

»Največja nevarnost za mlado socialistično državo je njena lastna birokracija. Ko se politična in vodstvena struktura združita!«

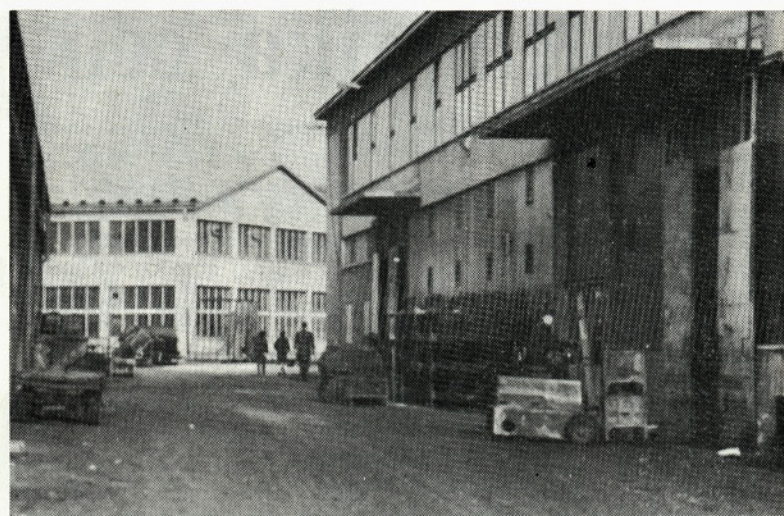
Jugoslavija je mlada socialistična država, ki ravno tako ni imuna na vse bolezni, ki razvoj take države spremljajo. Zato naš delavski razred ne sme zaspati in se odreči svoji razredni borbi. Oblika naše borbe v sistemu socialističnega samoupravljanja je resnično vključevanje pri samoupravnih odločitvah. Vsi vodilni politični organi spoznavajo potrebo in resnično nujnost odločnejšega vpliva delavcev pri samoupravnih odločitvah, ker sami niso kos vsem nastalim težavam. Delavci v neposredni proizvodnji in vsi delovni ljudje bomo morali sodelovati in dati odločno podporo vsem pozitivnim odločitvam ter energično obsojati nepravilnosti v svojih sredinah in celotni družbeni skupnosti.

Čeprav smo samoupravna družba svobodnih ljudi, čeprav poudarjamo, da trda roka države ni sprejemljiva za naš sistem, se moramo zavedati, da vsaka organizirana družba zahteva določen red in odgovornost vseh in vsakogar. Red in odgovornost manjkata prav v vseh sredinah. Odpravljati pa bomo morali to zadevo na pravi koncu, kar se nam zaenkrat nikakor ne posreči.

Mogoče sem napisal prevelik uvod za naslov delovne skupine in razprava o uspehih gospodarjenja. S tem sem hotel samo poudariti pomen samoupravnih skupin kot oblike neposrednega odločanja. O tem, kako je potekala priprava in razprava, ne bi podrobno pisal.

Določene težave pri pripravi in izvedbi so bile prisotne, vendar to ne zaradi težavnosti naloge, temveč zato, ker je »stara navada železna srajca« in smo se težko odrekli stari obliki na hitro in v zadnjem trenutku. Obstajalo je mišljenje, da nekateri ljudje niso sposobni razlagati določenih aktov. Vendar so bile naloge tako razdeljene, da se je vsak vključeval v tisti del zaključnih ra-

čunov, za kar je tudi usposobljen. Tudi to ne drži, da smo s tem razbremenili strokovne službe, še vedno je bila njihova dolžnost priprava, prikaz in razlaga vseh finančnih pokazateljev. Vsi ostali, ki so sodelovali pri razlagi ocen gospodarjenja, so morali poznati in razlagati prednosti in probleme svoje delovne sredine. Zato menim, da je bila oblika, ko so sodelovali mojstri, skupinovodje in računovodje tozd popolnoma pravilna. Za vse probleme in težave se obračamo na svojega nadrejenega tovariša v delovnem procesu, pa naj bo to osebni problem ali težave pri opravljanju delovne naloge. Sodili smo, da mojster ali skupinovodja najbolje zna prisluhniti in poslušati vsakega posameznega delavca in zato naj delovne skupine tudi vodi. Delovne skupine so manjše skupine ljudi, kjer so odnosi pristnejši, pa tudi nego-

vorci lažje izražajo svoja mnenja. Važno je tudi, da DPO v vsaki sredini obravnavajo problematiko, razprava na skupinah pa naj jim bo smerokaz za njihovo pravilno delo. Pri tem naj dobro prisluhnejo mnenju večine, ki je največkrat pravilno in s tem tudi obvezno, da se realizira.

Vsa akcija je potekala od pobude IOKOOZS, razprave na strokovnem kolegiju, strokovne službe, od EOS, komercialnega in finančnega sektorja, pa so pomagale pripraviti vsebino in predvsem obliko materialov za razpravo.

Mislím, da je celotna obravnava za prvič potekala us-

pešno. Podanih je bilo veliko pripomb, predlogov, kar je bilo tudi že posredovano na zborih delavcev. Vse ostale pripombe, ki niso v neposredni zvezi z zaključnimi računi, se bodo še obravnavale. Na kraju bi poudaril še, da, kadar bodo potekale razprave na delovnih skupinah, naj se razpravljajo in predlagajo vse zadeve in ne samo stvari z dnevnega reda.

Akcija je bila ocenjena pozitivno, zato bomo nadaljevali v tej smeri. Paziti pa moramo, da predlogi in sklepi delovnih skupin ne bodo ostali v predalih.

B. Trseglav

Nekaj misli s konference ZB — Veriga

Smo v času, ko različne družbenopolitične organizacije načrtujejo letne konference, na katerih pregledajo opravljeno delo in programirajo delo za prihodnje obdobje. Tako je imel aktiv ZB Veriga 7. marca tudi letno konferenco.

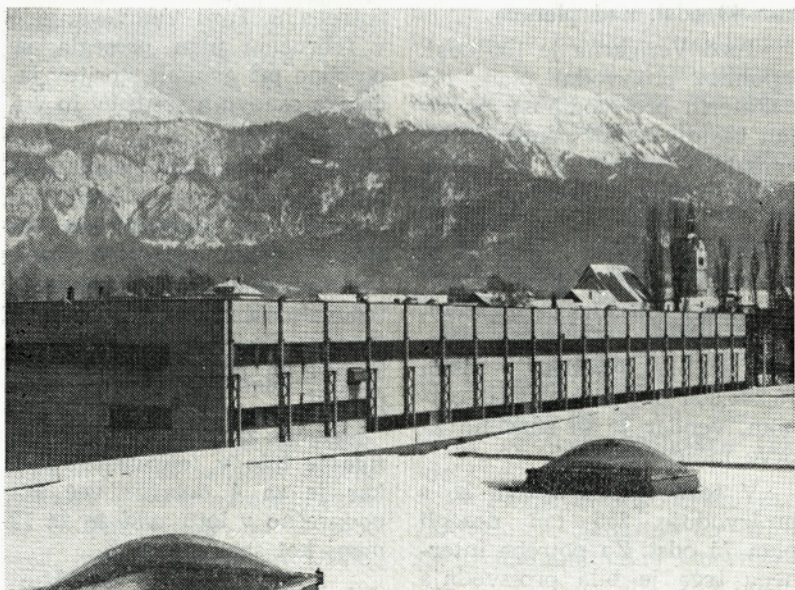
Konference se je udeležil tudi vabljeni predsednik občinskega odbora ZB Radovljica Stanko Staroverski in častni član Janez Strgovšek, kakor tudi predstavnik krajevne organizacije ZB Lesce. Na konferenci so bili sprejeti nekateri pomembni sklepi. Najprej smo poslušali poročilo predsednika, ki je prikazal dosedanje dovolj uspešno delo, nakazan je bil tudi program bodočega dela. Že večkrat je bilo poudarjeno, da je pomembno, da je članstvo ZB doraščalo in se razvijalo v zelo težkih časih fašističnega terorja in je kljub temu še uspešno pri vsakodnevnem delu. V konstruktivni razpravi so člani pokazali na mnoge aktualne probleme in tudi predvideli poti, kako bi jih uspešno rešili. V pozdravnem govoru predsednika občinske organizacije ZB smo slišali, da je aktiv ZB — Veriga med najbolj uspešnimi osnovnimi organizacijami v občini. Nadalje je pojasnil svetovni politični in gospodarski položaj v sedanjem času in ugotovil, da ni prav nič ugoden. Obenem je posebej poudaril pomen delovanja neuvrščene politike v mednarodnih odnosih. Ob tem je pri njihovi politiki močno prisotna modra vloga kot očeta neuvrščenih našega pokojnega maršala Tita, na katerih temeljih še nadalje sloni politika neuvrščenih. Ob tem je poudaril,

da moramo zaradi resnega položaja v mednarodnih odnosih tudi v naši organizaciji nadalje razvijati in utrjevati obrambno moč in sposobnost, da se nemoteno izgrajujemo in še nadalje razvijamo samoupravljanje. Obenem je predsednik v svojem bogatem razčlenjevanju tudi že nakazal smeri bodočega dela borčevskih organizacij.

Ugotavljamo, da prav vse še aktivne člane pestijo različne bolezni, ki se v bodoče ne bodo izboljšale, pa člani kljub temu obljublajo, da bodo še dalje do konca uspešno po svojih močeh delali in tako prispevali svoj delež k stabilizacijskim nalogam, pa čeprav se iz leta v leto število članov ZB, ki so še aktivni v tovarni, nezadržno manjša. Zelo lepo sodelujemo s krajevno organizacijo ZB Lesce, ko se poslavljamo od preminulih članov. Borci so bili tudi po osvoboditvi vsa leta v središču dela pri obnovi in izgradnji ter nadaljnjem razvoju socialistične družbe. Zato smo med drugim tudi sprejeli sklep, da bomo letos ob jubilejnem letu 40. obletnice vstaje slovenskega naroda organizirali srečanje z mladino v tovarni. Ob tem srečanju naj bi stekla zgodovinska ura ustnega izročila mladim, da bi spoznali, v kako težkih časih smo takrat mi mladi stopili na pot življenjskega poklica. Nadalje bi pojasnili, kako je prišlo do prekinitve učenja ali dela v času, ko je postal teror okupatorja nad zavednimi Slovenci vedno hujši, kako je potekala nadaljnja usodna pot mladincev v zapore, taborišča in v partizane. Pripovedovali bi, kako smo bili na več načinov vključeni v

boj in trpljenje za življenje in za izgon okupatorja in domačih izdajalcev s trpeče slovenske zemlje. Posebno doživetje, veselje in radost smo doživljali po osvoboditvi v tovarni, ko smo se zbirali za nadaljnje delo in učenje. Žal smo takrat ugotavljali, da so nekateri darovali tudi svoje mlado življenje na žrtvenik svobode. Spominjali se bomo s kakšnim zagonom, voljo in veseljem smo pričeli delo pri obnovi porušene slovenske domovine. Kako smo gradili za zavestnim delom sebi in drugim boljše in srečnejšo družbeno ureditev! Ob tem bi želeli mladim položiti na srce, da naj se mladina vedno zaveda vse te trnove in junaške poti, ki so jo prehodili predhodniki sedanje generacije, in da teh pridobitev ne bi smeli nikoli pozabiti. Želja ZB je, da bi današnja mladina po vzorih in smotrih svojih predhodnikov vestno nadaljevala z delom in da bi znali vedno ljubiti svojo svobodno Titovo domovino. Vedno bi morali znati ceniti pogumne poti mladincev v težki narodnoosvobodilni vojni. Nikoli in nobena generacija mladim ne bi smela pozabiti tistih, ki so svoja mlada življenja darovali za vse to bogastvo, ki ga že imamo in ki ga danes že vsi uživamo. Sedanji mladi bi morali imeti za vzor svoje predhodnike iz vojnih dni. Zavest sedanjih mladincev bi morala biti takšna, da bi z marljivim delom prispevali svoj delež k stabilizacijskim nalogam in s tem k še boljšemu življenju v svobodni socialistični domovini.

Jernej Vovk

Vrednotenje spremenljivega delovnega časa

S 1.2.1981 smo tudi v naši DO uvedli spremenljiv delovni čas, ki pa je bil uveden le v DSSS in za nekatere režijce v tozdih.

Kakor vsaka novost tako tudi spremenljiv delovni čas prinaša mnoge prednosti, na drugi strani pa iz različnih vzrokov povzroča tudi številne težave. Ne glede na različnost njihovega pojavljanja lahko že v uvodu rečemo, da so prednosti dosti izrazitejšje od pomanjkljivosti.

Prednosti so naslednje:

Spremenljivi delovni čas omogoča delavcu usklajevanje življenjskega in delovnega ritma. Delavec lahko dela takrat, ko je dejansko razpoložen za delo. To pa ima za posledico njegovo večjo pripravljenost za delo in tako tudi večji učinek. Spremenljivi delovni čas daje delavcu vsaj delno svobodo oblikovanja njegovega dela. Dejstvo, da delavec ni več samo objekt neke splošne ureditve, mu daje več samospoštovanja. Spremenljivi delovni čas daje delavcu možnost, da začetek dela svobodno določa znotraj nekakega širšega razpona. Ni mu potrebno zjutraj hiteti in skrbeti, da bi res prišel na delo točno v določenem času. Nima občutka krivde, če zamudi in si nato izmišlja razne vzroke. Lahko umirjeno začne svoje delo in ga nato tudi konča. Spremenljivi delovni čas omogoča tudi boljše izkoriščanje delovnega časa. V času pred začetkom dela in po času obvezne prisotnosti na delu lahko opravi nujne posle, ker mu sistem dovoljuje pol dneva ali cel dan prostega časa, ki si ga je ustvaril na račun pozitivnega časovnega salda. Zmanjša se lahko tudi obseg nadurnega dela. Podaljšano delo enega dne lahko nadoknadi s skrajšanim delom drugega dne. Nadurno delo tako lahko ostane samo nujno, nepredvideno delo, ki ga delavcu določi vodja.

Koliko bomo pri nas zmanjšali fond nadurnega dela, je težko oceniti. Le strokovne analize na podlagi večmesečnega poskusnega obratovanja SDC bodo dale odgovor. S SDC odpade prazno, neučinkovito čakanje na znak za konec delovnega časa. Delavec npr.

prezgodaj konča delovno naloge, do konca uradnega delovnega časa se mu ne izplača začeti delati nekaj novega. Tako lahko prej zapusti svoje delovno mesto in tako kasneje nadomesti primanjkljaj.

Veliko energije in živcev izgubi delavec na poti v službo. V SDC delavec lahko izbere mirnejši čas za pot na delo. Tako na delo pride umirjen in pripravljen. SDC daje delavcu več prostega časa. Izgube časa za pot na delo in z dela v takšni ureditvi delovnega časa so mnogo manjše.

S SDC se zmanjša tudi fluktuacija. Za delavce je ta čas atraktiven. Lažje je tudi dobiti nove sodelavce in SDC lahko služi kot reklamno sredstvo.

Pri nas je možno izravnavanje časovnih fondov, torej prenos več ali manj opravljenih ur v naslednje obračunske obdobje. V naravi človeka je, da vedno misli na prihodnost, in tako si večina ustvari pozitiven saldo. Delavci tako kreditirajo DO z vnaprej opravljenim delom. Delavec si lahko ustvari rezervo, s katero razpolaga v nujnih primerih.

Tudi ekonomsko se dajo izraziti prednosti SDC. Manjši je obseg nadurnega dela, manjša fluktuacija, manj je zamud pri prihodu na delo in še drugi učinki se dajo dosti točno izmeriti. Ker lahko ugotovimo tudi stroške, lahko tako natančno ovrednotimo učinek SDC na poslovanje.

Pomanjkljivosti SDC:

SDC povzroča tudi nekatere težave. Težje je planiranje in koordiniranje posla, če ne vemo, kdaj bo delavec prišel in odšel z dela. V lepem vremenu ali v drugih podobnih dogodkih večila delavcev zapusti delo predčasno, čeprav bi bilo delo še potrebno opraviti.

Težja je tudi kontrola delavčevega prizadevanja. Ne moremo točno nadzorovati, ali ni delavec prej prišel na delo ali dalj časa ostal na poslu samo zato, da napolni svoj fond delovnih ur. Velik obseg zaupanja in samoodgovornosti lahko vodi k izkoriščanju tega zaupanja.

Da bi pridobil neki rezervni sklad delovnega časa ali da bi nadomestil primanjkljaj, lahko delavec nekaj dni forsirano de-

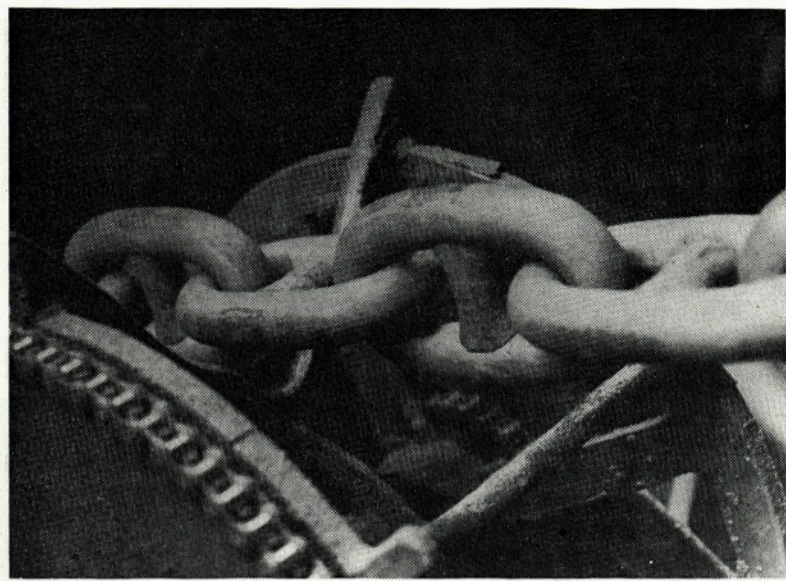
la preko normalnih mej. To pa povzroča težave s stališča medicine dela, preveč je utrujen in tako dosega slabše delovne rezultate.

Največjo pomanjkljivost SDC je prav gotovo v tem, da svoboda izbire delovnega časa ne more biti enaka za vse. Neenakopravnost vodi k nezadovoljstvu med tistimi delavci, ki so popolnoma izključeni iz sistema SDC. Pokvarjeno je ravnotežje med posameznimi delavci, kar lahko vpliva na delovno moralno in učinkovitost delavca.

Tem težavam se ni moč v celoti izogniti. Z organizacijskimi ukrepi si je treba prizadevati, da čimveč delovnih mest usposobimo za vsaj delno pravico izbire delovnega časa.

Eden od argumentov proti uvajanju SDC je tudi zahteva po kontroli časa delavčeve prisotnosti. Mnenje je, da uvajanje raznih aparatov za merjenje časa pomeni korak nazaj v osvobajanje delavcev in njihove delovne zavesti.

Zaradi manjšega obsega nadurnega dela delavec tudi manj zasluži. Vsaka delavčeva odsotnost je evidentirana in gre vedno na škodo delavca. Izgubljeni čas mora seveda nadoknaditi. Tudi jutranje zamujanje zaradi pre-

voza ali vremenskih razmer mora sam nadoknaditi brez kakršnega koli opravičila.

Pomanjkljivosti, ki smo jih navedli, imajo svoj ekonomski vpliv. Težave so v poslovanju, nemožnosti natančnega planiranja, nezadovoljstvo zaradi različne ureditve delovnega časa in druge pomanjkljivosti, vse to pa gotovo vpliva na delovni učinek.

Kakšne pomanjkljivosti oz. prednosti ima SDC pri nas, bo mogoče reči v daljšem obdobju, ko se bo sistem utekel. Čembolj natančen izračun enih in drugih, njihovo vrednotenje in primerjanje nam bo lahko dalo dovolj natančen odgovor na vprašanje, ali bomo šli po novem sistemu ali še naprej po starem.

Potreben bo določen angažma strokovnih delavcev, ki bodo na podlagi izračunov, anket ugotavljali razpoloženje v kolektivu, evidenco odhodov in prihodov z dela, zarnude, nadure, fluktuacijo, skratka ugotovili, ali je racionalno še naprej uvajati sistem SDC.

Potrebno bi bilo proučiti, ali so določene možnosti za uvedbo tega sistema tudi v tozdih. Seveda bodo še vedno ostala nekatera delovna mesta, kjer tega ne bo mogoče doseči. Delavcem na teh mestih je potrebno natančno obrazložiti zahteve njihovih delovnih mest in razloge, zakaj so iz nove ureditve izključeni. Njihovo nezadovoljstvo lahko zmanjšamo z npr. daljšim trajanjem dopustov.

Darko Hanžič

Obisk tovarne Erlau

Kadarkoli se pogovarjamo o kvalitetnih, visokoodpornih verigah, ki jih rabijo razna dvigala, nam vedno pride na misel ena od tovarn v ZRN. S tem mislimo tovarno RUD ali Erlau.

No, ker smo na zadnjem potovanju v Nemčiji imeli priložnost obiskati in videti večji del njene proizvodnje, mislim, da bi bilo primerno povedati o tovarni nekaj več.

Leži v južnem delu države nad Ulmom in nekje na povezavi med Nürnbergom in Stuttgartom.

V svojem proizvodnem programu ima verige, kjer so predvsem poznane zaščitne verige, snežne verige tipa Evropa in razne žblje. Ima 400 zaposlenih in 3.500—4.000 ton letne proizvodnje. Za nas je verjetno zanimiva povprečna cena njihovih izdelkov, ki je nad 15 DM. Največja zaščitna veriga tehta 4 tone in stane 90.000 DM.

Tovarna je bila ustanovljena leta 1828 in ima lahko rečemo največjo tradicijo v Evropi. Že 1973. leta je dobila kvalitetno odobrenje za proizvodnjo verig trdnostnega razreda 80. Zaradi konkurence — hude je seveda dostop in ogled proizvodnih obratov zelo težak. Niti proizvajalci strojev nimajo vstopa v tovarno, ker se preveč okoriščajo z izsledki in rezultati, ki jih dosegajo pri

lastnem delu. To pomeni, da smo bili mi redki gostje tega znanega proizvajalca verižne opreme.

Tovarna je organizirana tako, da je v solastništvu grupe ljudi. Takoj pa se opazi, da je pripadnost, in lahko bi rekli celo zagrizenost za uspešno delovanje, opazna povsod, posebno v vodstvenih strukturah. Brž ko dobijo nov stroj, ga takoj usposobijo za delo in mu naredijo potrebne pripomočke. Pri tem pa ne gledajo na konec dne. Tudi tu nimajo plačanih nadur, vendar so zato plače teh vodij in strokovnjakov toliko višje. Imajo svoj delavski svet, ki ima že kar dosti vpliva posebno na delovne pogoje in odloča že tudi pri velikih investicijah. Za nas je bilo zanimivo še marsikaj.

— Verige razreda 6 in 8 za dvigala ne popravljajo.

— Žica je srebrno-bela, čista; če ne ustreza zahtevam po lastnostih, se takoj vrne dobavitelju.

— Kontrola je dosledna; če izdelki niso dobri pri medfaznem pregledu, se stroj takoj ustavi.

— Poleg trgalnih preizkusov vedno jemljejo tudi upogibne preizkuse. Izboljšane člene upognejo na ustreznem orodju. Pri preizkusu merijo kot in poves do preloma.

— Še vedno imajo solno cementacijo, pa tudi plinske peči, ki so proizvod firme Degussa.

— Že 8 let jim teče čistilna naprava, ki ima jonske izmenjevalce in avtomatsko regulacijo ter kontrolo.

— Galvanika je tudi še precej nova in dela na kisli elektrolit. Nikjer ni bilo čutiti ali videti kakšno posebno agresivnost, ki naj bi jo povzročal elektrolit.

— Po obratih imajo red in precej bolj pospravljeno kot pri nas. Na vsakem koraku se čuti disciplina in lahko rečemo, da se ve, kaj mora vsak posameznik pri stroju napraviti, in nihče ne poskuša tak red spreminjati.

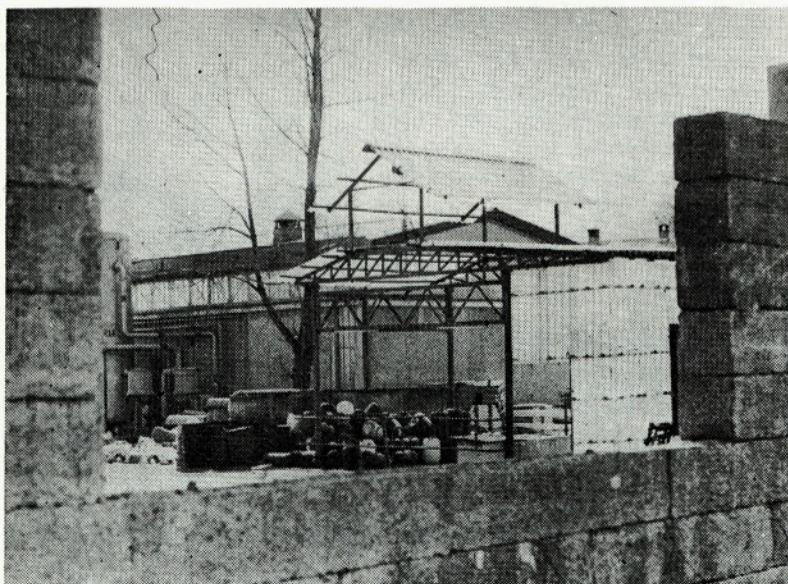
Ogled je bil zelo zanimiv posebno, če sedaj primerjamo še naše stanje. Ugotoviti moram, da nas čaka še precej dela.

Franc Legat

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem sodelavcem tozd TIO in sindikatu za lepo darilo ob moji 50-letnici.

Bela Bencak

Vprašali smo...

Tokrat bi vam radi predstavili tov. Jerneja Vovka. Težko je reči predstavili, saj tov. Vovk živi in dela med nami že več kot 30 let. No, kljub temu, ali pa prav zato smo mu postavili nekaj vprašanj.

38 let je minilo, odkar ste prvič prestopili prag Verige. Kako se spominjate teh prvih dni?

Ko je nemški okupator zasedel našo deželo, sem obiskoval zadnja leta osnovne šole na Breznici. Doma je vladala precejšnja revščina, zato sem že pred vstopom v tovarno vozil s konjem gramoz na takratno glavno cesto, ki je potekala iz Zabreznice do Mošenj.

Leta 1942, točno 28. avgusta, sem kot zelo majhen in suh deček prvič prestopil prag Tovarne verig Lesce. Za sprejem na prvo delo v tovarno je poskrbel moj sosed, sedaj že pokojni Karel Beravs, pionir tovarne verig, ki je vso delovno dobo preživel v tovarni.

Razporejen sem bil na delovno mesto transportni delavec v Kovačnici, kjer je bil takrat obratovodja Martin Brence. S samokolnico, ki ni bila taka kot danes, sem moral voziti razne polizdelke za kovanje verig in opremo iz obrata Verigarna na mesta, kjer so za nadaljnjo obdelavo to potrebovali. Poleg tega sem čistil Kovačnico. Kasneje sem tudi občasno pomagal verižnemu kovaču pri izdelavi verig. V treh mesecih sem spoznal, kako težko je kovaško delo še posebno zame, ker sem bil takrat izredno šibek. Zato sem se odločil, da se izučim za orodjarja. Toda nemški fašizem takrat slovenski mladini ni dovolil takoj za uk v široki profil. Tako se nas je takrat več vrstnikov zbralo v Kranju, kjer smo vsi kandidati morali ves dan opravljati sprejemne izpite.

Od takrat se spominjam, da je bilo več kandidatov za tovarno verig Lesce. V spominu mi ostaja Jože Resman, ki sedaj dela v Vijakarni, ki je prišel v tovarno 29. avgusta 1942, torej dan za menoj. Ko smo na srečo vsi iz tovarne takrat opravili sprejemni izpit, smo se 1. 12. 1942. leta pričeli učiti za poklic. Kmalu potem je bila tovarna onesposobljena za obratovanje. Zato so takrat vse učence priključili k industrijski kovinarski šoli v železarni

na Jesenicah. Med tem časom pa je okupator vedno bolj širil kruta dejanja nad zavednimi Slovenci. Zato se je odpor proti okupatorju med zavednimi Slovenci vedno bolj širil in pomoč partizanom je bila vedno večja, med katerimi smo bili tudi mladinci. Končno je nemški terorizem posegel tudi med nas učence in smo bili razkropljeni v zapore, taborišča in v partizane.

Po osvoboditvi sem po demobilizaciji leta 1946 nadaljeval z ukom za poklic v Orodjarni. Poklicno šolo smo obiskovali v Lescah. Tako je takrat tovarna konec leta 1946 in v začetku leta 1947 dobila prve kvalificirane delavce v tovarni.

Dolga leta ste delali v Orodjarni. Kakšni so vasi spomini na ta leta?

Končno sem se aprila 1947 izučil za poklic orodjar in delal sem že eno leto v Orodjarni. Spominjam se, s kakšnim veseljem, elanom in voljo smo po osvoboditvi pričeli z delom v tovarni. Zavedali smo se, da je prvič v zgodovini, da smo Slovenci lahko svobodno začeli delati in sebi graditi boljše in srečnejšo bodočnost. Ko smo po osvoboditvi pričeli izdelovati prva orodja za takratno proizvodjo v tovarni, v Orodjarni praktično ni bilo veliko starejšega kadra, da bi prve delovne izkušnje skušali dobiti od starejših delavcev. Toda kljub temu sta bila tisto veliko hotenje in volja do dela taka, da smo kaj kmalu premostili začetne težave, ki so bile povezane s pomanjkljivimi delovnimi izkušnjami. Usposobili smo se za izdelavo različnih in vedno bolj zahtevnih orodij.

Dobro se spominjam, da smo večkrat kmalu po svobodi zaradi potreb delali tudi po več kot 8 ur dnevno. Ob tem je posebno treba omeniti, da takrat nismo poznali tako izpopolnjene strojnega parka, kot je danes v Orodjarni. Orodjarski stroji so bili najprej stari, šele kasneje je bilo postopoma nabavljeno nekaj novejših, bolj izpopoljenih orodnih strojev. Takrat je moral orodjar s svojimi rokami voditi rezkalni stroj, ko je rezkal najbolj zahtevna orodja, predvsem utope za različne vrste izdelkov v proizvodnji.

V svoji dolgoletni delovni dobi v Orodjarni, od leta 1946 do avgusta 1972, sem napravil veliko najrazličnejših zahtevnih utopov za proizvodnjo. Lahko trdim, da sem imel vsa leta posebno veselje pri izdelavi utopov, posebno, če so bili bolj zahtevni. Imeli smo takrat vzgojen poseben čut in veliko odgovornost, da bi vsak orodjar izdelal čimbolj kakovostno orodje. Zato sem kot zavešten orodjar poskušal s posebnim zanimanjem slediti novemu orodju, ko so ga pričeli uporabljati v proizvodnji. Zame je bilo vedno posebno zadovoljstvo, ko sem gledal izdelke, stisnjene na orodju pri stiskalki, če sem ugotovil, da so izdelki kvalitetni po merah in obliki. Tako lahko rečem, da smo bili orodjarji prvi oblikovalci kvalitetne proizvodnje. V svoji dolgoletni delovni dobi v Orodjarni sem doživel mnogo lepih trenutkov, ki sem jih preživel v krogu svojih sodelavcev. Poleg tega lahko trdim, da sem v vsej dobi v Orodjarni izučil večje število dobrih orodjarjev, ki pa mnogi danes opravljajo druga pomembna dela. Najbolj mi je hudo, ko se spominjam sodelavcev, s katerimi sem delal pri isti delovni mizi, a treh že nekaj časa ni več med živimi. Ko danes primerjam tako izpopolnjen strojni park v Orodjarni, ugotavljam, da je delo dosti lažje, saj praktično stroj tudi najbolj zahtevno obliko na orodju lahko skoraj dokončno izdela.

Zadnja leta delate na delovnem mestu inštruktor praktičnega pouka. Delate z mladimi, bodočimi delavci in samoupravljalci Verige. Kako se razumete z njimi?

V letu 1969 so v tovarni razpisali več štipendij za študij ob delu in tudi za delovodsko šolo pri DU v Radovljici. To šolo naj bi predvsem napravili delavci, ki so že bili na delovnih mestih delovodij. Dana je bila možnost, da se lahko vpišejo tudi drugi interesi in tako sem se vpisal v delovodsko šolo. Čeprav je ta šola predstavljala precej trd oreh posebno za starejše slušatelje, kot sem bil jaz, sem šolo pomladi leta 1972 zelo uspešno končal. Tako sem se še istega leta prijavil v tovarni na razpis za novo delovno mesto inštruktor praktičnega pouka v tovarni. Ker je bilo to delovno mesto v tovarni prvič odprto, se praktično ni bilo mogoče vsega dela od koga naučiti. Moram reči, da mi je pri začetnih težavah, ko sem si šele utiral pot postopka dela, veliko pomagal in svetoval takratni obratovodja Orodjarne Franc Vovk. Ta je do tega časa tudi precej delal z učenci tako pri razporejanju za praktični pouk, razen tega pa je tudi predaval na poklicni šoli v Radovljici. Tako sem se postopoma vedno bolj spoznaval z novimi sodelavci in učitelji v poklicnih šolah, kjer so se naši učenci teoretično in delno tudi praktično izobraževali. Tudi z učenci sem se kaj kmalu spoznal, še posebno z njihovimi učnimi rezultati, kar je gotovo najbolj zanimalo tovarno kot štipenditorja za bodoče kvalificirane delavce. Kmalu sem spoznal, da pri tem delu

ne bi mogel biti uspešen, če ne bi posrežoval znanje, ki sem ga pridobil na delovodski šoli. Sicer pa je to delo, ki zahteva od delavca, ki ga opravlja, veliko samoiniciative in iznajdljivosti ob vsakodnevnem delu. Moja naloga je bila, da bi poskušal bolj načrtno urejati razporede učencev na praksi, da bi bili učenci na praksi v tovarni resnično pri tistih kvalificiranih delavcih, ki posredujejo največ delovnih izkušenj in so tudi pri delu posebno uspešni. Ne vem, koliko sem pri svojem delu uspel.

Ob vsakodnevnem delu sem veliko sodeloval z učenci neposredno na delu. Vedno sem ob delu, ki ga je učenec trenutno opravljal, poskušal z raznimi vprašanji iz tehnologije obdelave materiala navezovati določeno znanje, ki je namenjeno prav zato, da kvalificirani delavec vsakokrat zna ugotoviti ustreznosti in pravi postopek razporeditve dela tako pri izdelavi orodja kot pri popravilu strojev. Na tak neposredni način didaktičnega poučevanja so učenci neposredno lahko spoznavali, da je pridobljena teorija v šoli resnično nujno potrebna za delo. Učenci so tudi spoznavali svoje pa tudi moje znanje. Vedno sem izhajal s stališča, da bom učencu, če ima interes in snovi ne razume, zadevo pojasnil in tudi dokazal večkrat, da jo končno osvoji. S takim vsakodnevnim delom mislim, da sem z učenci vzpostavil tisti pravi človeški in topli odnos. Prizadeval sem si, da bi bili učenci sproščeni pri vsaki razlagi in da se vsak dan lahko naučijo nekaj novega. Zato mislim, da se z učenci dobro razumem in da z učenci vedno rad delam. Čestokrat pri svoji razlagi primerjam pogoje, v kakršnih smo se mi učili. Pripovedujem jim, da je moja generacija veliko prispevala, da imajo učenci, ki se danes izobražujejo, zelo dobre pogoje za učenje. Bolj bi se morali ob vsakodnevnem učenju in delu tega zavedati in postati dobri kvalificirani delavci v socialistični domovini in seveda tudi dobri samoupravljalci. V zadnjih letih je tudi primanjkovalo učencev za vpis po razpisu. Zato je bila opravljena uspešna akcija, da sem z diapozitivi prikazal učencem v okoliških osnovnih šolah pomen poklicev v tovarni in tudi dobro nagrajevanje. Uspeh ni ozostal, danes imamo v tovarni 75 učencev, ki so vsi iz okoliških vasi. Za inštruktorja praktičnega pouka je izredno pomemb-

no, da je vedno pripravljen in sposoben učencem razložiti učno snov, ki zadeva poklic na praksi. Mislim, da pomeni delati z mladino nekaj posebnega, ker neposredno sodeluješ pri nastajanju novih kvalificiranih kadrov, obenem pa ohranjaš tisto mladostno vitalnost in pozabiš, da prihajaš v starostno obdobje dela v tovarni.

Poznamo vas tudi kot družbenopolitičnega delavca in prizadevnega delavca na področju kulture. Bi nam povedali tudi o tem kaj?

Posebno po osvoboditvi smo bili mladinci oziroma skojevci zelo vneti za vsesplošno družbenopolitično dejavnost v novi Jugoslaviji. To smo zmogli zato, ker so nam bila težka leta vojne tako blizu. Tista sreča, da smo svobodni, nas je neprestano navdihovala z novimi hotenji za delo. Spominjam se mnogih akcij, ki smo jih mladi opravili tako na vasi kot v tovarni. Kasneje sem se zelo mlad vključil v odbor dela socialistične zveze na vasi, prav tako pa tudi pri prostovoljnem gasilskem društvu. Nekaj let po osvoboditvi je bilo izredno veliko požarov na gospodarskih poslopih in pri gašenju teh požarov smo gasilci takrat opravili veliko humano delo. Upam, da sem bil tudi v tovarni med tistimi člani kolektiva, ki so poskušali aktivno sodelovati pri samoupravnih organih in po svojih izkušnjah sem si prizadeval prispevati določen delež k delavskemu samoupravljanju. Takrat smo delavci že kmalu po izvolitvi prvih delavskih svetov, ko so postale tovarne last delavcev, bili dokaj aktivni pri vključitvi za aktivno delavsko samoupravljanje in sprejeli smo mnoge zelo pomembne odločitve za nadaljnji razvoj in uspešno delo v tovarni. Delavska zavest do dela in volja, da vsak konstruktivno in koristno sodeluje pri samoupravljanju, sta bili na primerni višini. To se je še posebno kazalo pri udeležbah na sejah DS in mnogih drugih organih, vse je bilo večinoma v popoldanskih urah, in sicer izven delovnega časa, pa udeležba ni bila nikoli vprašljiva, čeprav nobena seja ni bila plačana. Sicer pa mislim, da človek težko govori o sebi za mnoga leta v svojem družbenopolitičnem delu takona vasi kot v tovarni. O tem morada najbolj pravilno govorijo zapisi sej samoupravnih organov, oziroma drugi sodelavci, ki so v teh letih znali pravilno voditi in usmerjati delavsko samoupravljanje.

Kako reševati vprašanje alkoholizma v delovni organizaciji

Vsem tozdom oz. sektorjem želim predstaviti načelni koncept odkrivanja alkoholikov v OZD, kajti vemo, da se alkoholizem pojavlja v DO tako v posameznih tozdih kot tudi v skupnih službah. Povedati moram, da alkoholizem ni samo problem alkoholika — bolnega človeka, temveč je istočasno bolezen njegove družine, njegove delovne organizacije in družbe v celoti. Načelni koncept odkrivanja alkoholikov v OZD slovi na predpostavljeneh oz. na odgovornih vodjih sektorjev oz. oddelkov. Temeljno načelo, ki ga morajo vsi predpostavljene vedeti je, da alkoholik v štadiju bolezni ni sposoben sam reševati problema svojega alkoholizma, temveč se mora za to mobilizirati družinsko in delovno okolje. Povedano drugače, alkoholiku moramo pomagati.

Mnogi predpostavljene hočejo biti dobri do svojih delavcev in med njimi je še vedno

vkoreninjena misel, da tudi alkoholiku pomagajo takrat, ko mu pišejo redni letni dopust in mu omogočajo doprinasanje v drugi izmeni v primerih vinjenosti ali nezmožnosti za delo zaradi predhodne vinjenosti. Takšno ravnanje predpostavljene alkoholiku daje azil za pitje. Lahko celo trdim, da mu posredno pomagajo, da zapade v težji štadij alkoholizma in s tem v hujše telesne, duševne in tudi ekonomske težave.

Pravilniki o delovnih razmerjih tozdi in DSSS navajajo kot hujšo kršitev delovnih obveznosti prihajanje na delo v vinjenem stanju ali uživanje alkohola ali drugega narkotičnega sredstva med delom, ki zmanjšuje delovno zmožnost.

Pojavile so se že zahteve, da socialna služba določenega delavca — alkoholika obravnava oz. ga skuša vključiti v zdravljenje. Želim predvsem spregovoriti oz. nakazati tudi določena stališča postopka, ki

naj pripelje delavca — alkoholika v obravnavo socialni službi. Socialni delavec sam ne more iskati alkoholikov oz. nekemu reči, da pije, ampak je potrebno, da ima taka pobuda svoj izvor oz. da od nekod pride, kadar je tozdi oz. DSSS resnično zainteresiran, da se alkoholiku pomaga.

Torej začetek postopka predstavlja pobuda — informacija delovnega okolja ali domačih, da se pri nekom pojavlja problem alkoholizma.

Začetnemu razgovoru s prizadetimi, torej tistimi, ki so strokovni službi signalizirali problem, sledi teamski razgovor z nadrejenimi alkoholika. Namen teh razgovorov je osveščanje nadrejenih v smeri pravilne obravnave in postopanja z alkoholikom. Na teh razgovorih bi se dogovorili o konkretnih nalogah predpostavljene, ki naj bi privedle alkoholika čimprej v disciplinski postopek, na katerem se združita postopek zaradi alkoholizma in postopek zaradi kršitve delovne obveznosti.

V povzetku razgovora, ki ga v pisni obliki dobijo tako udeleženci razgovora kot prizadeti, so navedeni vsi dogovorjeni ukrepi delovnega okolja. Ti ukrepi vključujejo poleg doslednega nadzorstva vedenja alkoholika še pošiljanje na alkotest pri vsakem sumu, da dela z zmanjšano sposobnostjo in prijavljanje vseh izostankov od dela, ki niso vnaprej predvideni ali opravičeni pri nadrejenemu.

Navedeni ukrepi naj se izvajajo s ciljem, da pride do čimprejšnje obravnave na disciplinski komisiji, ki naj bi izrekla najstrožji ukrep — prenehanje delovnega razmerja oz. pogojno prenehanje delovnega razmerja.

Alkoholika je treba privedi v tako situacijo, iz katere ne bo videl drugega izhoda kot vključitev v zdravljenje. Gledano z laičnega vidika to pomeni nehumano postopanje s človekom — bolnikom, s strokovnega stališča pa to pomeni pomoč pri alkoholikovi aktivni odločitvi za zdravljenje.

Po sprejemu sklepa disciplinske komisije se s predpostavljene dogovorimo, da ga v času, ko ima alkoholik možnost pritožbe na delovski svet ali ko ima pogojni sklep, skušamo vključiti v zdravljenje.

Brez ukrepanja in samo s pregovarjanjem pri alkoholiku ne bomo dosegli uspehov. Če ne bo občutil določenega pritiska, bo še naprej popival in propadal.

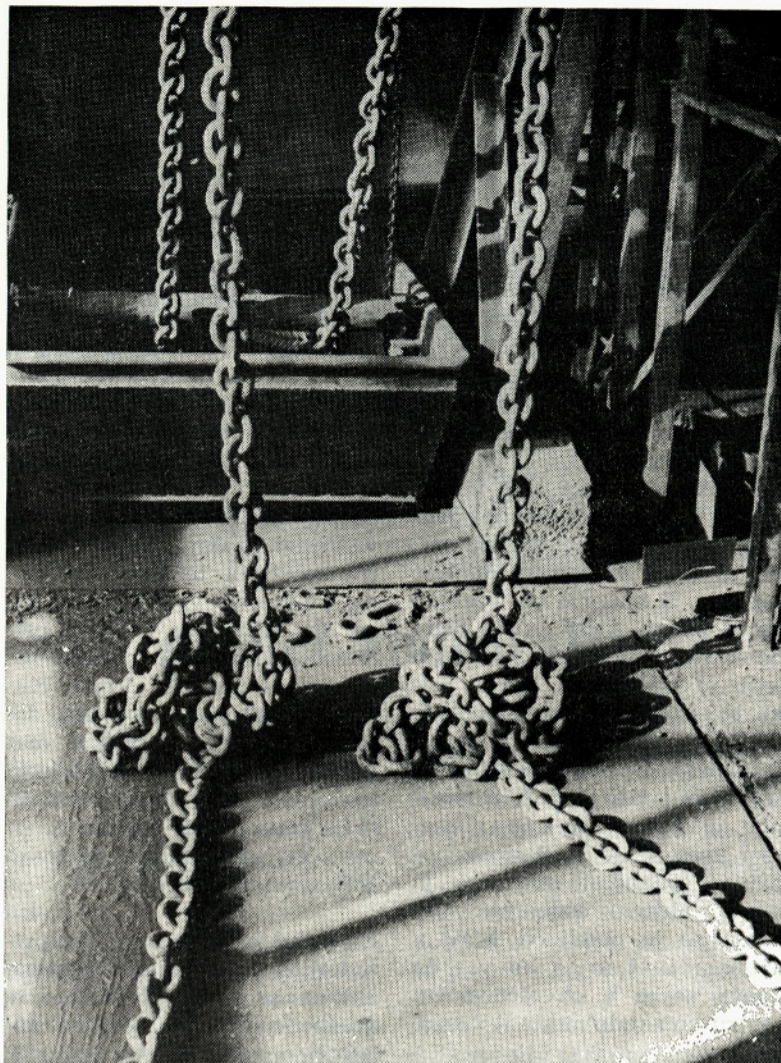
Znano je, da se približno polovica alkoholikov, ki pride na zdravljenje, odloči za zdravljenje zaradi grozečega odpusta iz službe. Prav tako je znano, da pridejo alkoholiki na zdravljenje telesno in duševno že tako propadli, da so že dalj časa

vilčna dramska družina. Zato sem med mladimi pa tudi med starejšimi igralci preživel mnogo lepih in nepozabnih trenutkov. Še posebno sem bil srečen, če je prireditve zelo dobro uspela in je bila dvorana polna zadovoljnih obiskovalcev. Prav to je bilo naše največje plačilo. Spominjam se posebnega doživetja, ko sem režiral in tudi igral pri igri Razvalina življenja. Sam pisatelj F. S. Finžgar nas je pri vaji in igri prišel obiskat in bil je z nami srečen, da so njegovi rojaki tako uspešno uprizarjali njegova dela. Tako smo igrali skoraj po vseh odrih na Gorenjskem. To so spomini na lepa doživetja mladosti, ko je človek v krogu svojih sovrstnikov ob bogatem, kulturnem delu dozoreval in se plemenitil.

Kako gledate na usmerjeno izobraževanje bodočega kvalificiranega kadra?

Letos se bo pričelo v novem šolskem letu usmerjeno izobraževanje in tako se bo pouk pričel po novih učnih programih. Šele po določenem času bodo rezultati pokazali, katere so bistvene prednosti pa tudi slabosti usmerjenega izobraževanja. Prednost je gotovo v tem, da bodo sedaj vsi učenci prišli do končnega poklica, lahko pa se bo učenec z diferencialnimi izpiti med študijem tudi preusmeril v drug poklic, kot se je prvotno odločil. Program za učence poklicev v tovarni bo verjetno tak, da bo učencem gotovo primanjkovalo časa oziroma ur pri praktičnem pouku v tovarni. Zato bo morda šele prihodnost pokazala, koliko so poklicni delavci usposobljeni po poti usmerjenega izobraževanja za samostojno delo.

Uredništvo

nesposobni za opravljanje najosnovnejših opravil.

Alkoholizem pomeni gospodarsko škodo, ki jo trpi delovna organizacija. Alkoholizem se kaže v svojih posledicah, kot so zamujanje službe, predčasno odhajanje z dela, kratki dopu-

sti, pogosti bolniški staleži, nesreče pri delu, nezainteresiranost za delo, motnje v medsebojnih odnosih itd. Torej je treba alkoholika reševati ne iz čisto humanih, temveč tudi iz ekonomskih razlogov.

Marija Zupanc

Zahvale

Ob smrti očeta Jožeta Komarja se najlepše zahvaljujem za venec in izrečeno sožalje.

Sin Franc z družino

Ob boleči izgubi moje nadvse drage mame

PAVLE GAŠPERLIN

se iskreno zahvaljujem sodelavcem tozdi Verigarna za venec in denarno pomoč, mojim ožjim sodelavcem za šopek, vodju tozdi za tople poslovilne besede ob odprtem grobu, godbi na pihala ter vsem, ki ste z menoj čustvovali, mi izrekli sožalje in jo v tako velikem številu pospremili na zadnji poti.

Hčerka Dora z družino

Ob smrti dragega očeta Alojza Novaka se iskreno zahvaljujem sodelavcem DSSS za podarjeni venec, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Marija Vidic

Ob boleči izgubi dragega očeta FILIPA MURGELJA se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem, tozdu Verigarna, gasilskemu društvu in ZB, SZDL na vasi za podarjene vence, ZB v tovarni in DSSS za denarno pomoč ter izrečena sožalja. Enaka zahvala velja tudi tov. Jerneju Vovku za tople in tolažilne poslovilne besede ob odprtem grobu. Hvala godbenikom za zaigrane žalostinke. Še posebno se zahvaljujem tov. direktorju Pavlu Noču za vse kar nam je spet nudil ob teh težkih trenutkih. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hči Marija Dežman z družino in Jože Justin z družino

ČLANKE ZA NASLEDNJO ŠTEVILKO
SPREJEMAMO DO 10. APRILA 1981

Albinu ob upokojitvi

Verjetno večina od nas, ki smo zaposleni v OZD Veriga, pozna Hrasta, ki je vrsto let prebil v naši delovni organizaciji, zato naj ne bo odveč, če je mož ob tej priliki predstavljen, kakšno je bilo njegovo življenje v mladosti in kje vse so ga vodila pota.

Rodil se je leta 1926 v Livku pri Kobaridu v številni družini, za katero je skrbel oče, ki je imel v posesti majhno kmetijo. Z materjo sta vzgojila devet sinov, Albin je bil osmi po vrsti. Življenje v otroških letih je bilo v teh krajih težko, saj je bil kraj od prve svetovne vojne do druge v rokah Italijanov. Spričo zavesti staršev je bilo pri tej hiši partizanov za dobro desetino, z očetom vred se je še 8 sinov borilo za sedanost, mlajši pa je bil že aktivni sodelavec OF. Albin se je priključil NOV v avgustu 1944 in je bil vse do konca vojne v obveščevalnem centru komande mesta Kobarid.

Po letu 1945 je ostal doma do leta 1947 v takratni coni A. Leta 1947 je bil poklican v Titan Kamnik z namenom, da bi si pridobil poklic kovinarja, ker pa so že leta napravila svoje, za uk ni bilo več časa. Ponovno se je vrnil v svoje kraje ter tam delal, kar je pač naneslo. Nemirna sla po zaposlitvi ga je pripeljala v zbirni center Črnuče pri Ljubljani, kjer so se

zbirali ljudje iz pasivnih krajev in pa iz cone A, šlo je namreč za graditev Litostroja. Takratne stanovanjske razmere so bile zelo škrte, le zaradi teh se je ponovno vrnil v svoj kraj. Po naključju se je avgusta 1947 srečal z znaci, ki so ga zvalili na Gorenjsko, in to v Lesce, kjer je dobil takoj zaposlitev kot transportni delavec v Verigi. Takrat je bilo delo transporterja težavno, če primerjamo delo v današnjem času. Pri tem delu je ostal približno leto dni, zatem pa je zamenjal varnostnika Vinka Kurnra, ki je odšel na drugo delovno mesto. Leta 1949 je moral doslužiti še vojaški rok, maja 1950 se je spet vrnil in se je zaposlil kot žebjar v obratu Verigarne. Ostal je zvest žebjar vse do upokojitve.

Kot delavec je bil Albin prizadeven pri svojem poklicu, aktivno se je vključeval tudi v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih. Njegova prizadevnost ga je pripeljala tudi do predsednika delavskega sveta v tozdu Vijakarna.

Ob upokojitvi se zahvaljujem vsem sodelavcem za izkazano pozornost v tozdu Vijakarna, prav tako se zahvaljujem družbenopolitičnim organizacijam: sindikatu, ZK in ZB za prejeta priznanja.

Posebna zahvala velja žebjarjem, ki so me ob slovesu prijetno presenetili z darilom, ki mi bo drag spomin nanje.

Albin Hrast

karna. Svoje poslanstvo je opravljal z zavestjo, da služi skupnosti.

V povojnih letih se je udeleževal vseh akcij, ki so bile organizirane na prostovoljni osnovi, od gradnje objektov na tovarniškem dvorišču, delo na ekonomiji, organizirane akcije za sečnjo lesa, kratka, kjer je bilo delo zastavljeno Albin ni izostal. Takšne ljudi je družba v razvoju rabila, pri tem ne smemo pozabiti, da je to skupno delo združevalo ljudi v enotno miselnost za boljši jutri.

Zasluzeno je naš Albin stopil v vrste naših upokojencev, želimo, da ostane še dolgo čil in zdrav in da uživa sadove svojega dela.

J. K.

Kadrovske vesti

ZA MESEC FEBRUAR

Novosprejeti delavci:

Tozd Orodjarna: Mencinger Franc
Tozd Sidrne verige: Vavpotič Rudi, Ikanović Almir, Resman Jože
Tozd Vijakarna: Novak Velimir
Tozd Verigarna: Šašo Rade
Tozd Vzdrževanje: Kunstelj Štefan
Tozd Kovačnica: Čatič Hase, Debeljak Vlado
Tozd TIO: Dobida Janez

Prišli iz JLA:

Komercialni sektor: Tofant Igor
Tehnični sektor: Dimič Dušan
Tozd TIO: Čuk Marjan

Prenekali z delom:

Tozd TIO: Torkar Janez, Lapuh Klemen
Tozd Sidrne verige: Hladnik Stanislav
Tozd Verigarna: Hanžič Ivanka
Tozd Vzdrževanje: Mulej Radomir

Poročili so se:

Hočevar Janez iz STK
Kovač Darko iz splošnega sektorja

Rodili so se:

Vidmar Ediju, iz tozda Orodjarna, sin Aleš
Sukobljevič Stjepanu, iz tozda Vijakarna, sin Mario
kadrovska služba.

NESREČE V FEBRUARJU 1981

V februarju se je ponesrečilo osem delavcev:

Hrast Zorko, tozd Orodjarna
Tonejc Peter, tozd Kovačnica
Mihalič Jakob, tozd Kovačnica
Šlibar Mira, tozd Vijakarna
Robnik Vinko, tozd Vzdrževanje
Zukić Fikreta, tozd Verigarna
Dogić Ibro, tozd Verigarna
Pogačar Janez, DSSS

Ambulanta prve pomoči je posredovala 367-krat:

Urezi in ubodi, 19-krat
Udarnine in stiskanine, 8-krat
Opekline, 8-krat
Odrgnine, 16-krat
Glavoboli, zoboboli, 88-krat
Tujki v očeh, 15-krat
Želodčne bolečine, 8-krat
Prehladi, bolečine grla, 8-krat
Previjanje poškodb 41-krat
Ostale intervencije, 24-krat
Merjenje krvnega pritiska 127-krat.

V februarju smo zabeležili tri začetne požare — po enega v tozd Vzdrževanje, tozd Kovačnica in tozd Sidrne verige. Vzroki požarov so bili nepazljivost pri varjenju, neobložene stene dimnika, izrabljeno kalilno olje.

Iz SVD

Plan SOZD Slovenske železarne in Interne banke sprejet

Ob koncu februarja so samoupravni organi SOZD Slovenske železarne sprejeli plan za leto 1981. Tako je delavski svet sprejel gospodarski načrt SOZD SŽ, zbor Interne banke pa je sprejel akte poslovne politike banke v letu 1981.

Letni plan 1981 predstavlja dogajanja v prvem letu novega srednjeročnega obdobja. Temelji na že sprejetih izhodiščih za pripravo plana. Večina delovnih organizacij v SOZD SŽ je upoštevala ta skupno dogovorjena izhodišča. Do odstopanj je prišlo le pri zunanjetrgovinskem poslovanju, kjer pa razmere še zdaj niso popolnoma razčiščene. Naj navedem nekaj značilnosti proizvodnje Slovenskih železarn v letu 1981. Planirana proizvodnja surovega jekla je 835.000 ton, kar pomeni 7 odst. več kot lani. Blagovna proizvodnja je predvidena 810.000 ton, to je 6 odst. več kot lani. Povečanje proizvodnje gre predvsem na račun Železarne Jesenice in Žične Celje. Od celotne proizvodnje, namenjene eksterni prodaji, je 14

odstotkov za izvoz. Vrednost prodaje se povečuje 31 odst., v večji meri pri predelovalcih kot pri železarnah.

V zunanjetrgovinski menjavi skušamo doseči čimboljše rezultate. Dosegli naj bi 109 milijonov izvoza, od tega 65 odst. na konvertibilno področje. Uvoz planiramo v višini 178 milijonov dolarjev, tako da znaša pokrivanje uvoza z izvozom le 60 odstotkov. S takšnim razmerjem ne moremo biti zadovoljni, še zlasti ob deviznem režimu, ki velja v letošnjem letu.

Področje, ki je v SOZD Slovenske železarne zelo problematično, so medsebojne dobave. Prav o teh problemih je največ diskusij na sejah samoupravnih organov SOZD. Plan medsebojnih dobav ostaja na ravni pogodbenih količin iz leta 1980, čeprav te niso bile v celoti izpolnjene, še zlasti ne od Železarne Jesenice.

Predvidene investicije znašajo 2,7 milijona din, od tega več kot polovico v Železarni Ravne. Od predelovalcev ima

največji znesek investicij Tovil, ki gradi novo proizvodno halo. Predviden znesek predstavlja eno petino zneska investicij v srednjeročnem planu. Vendar je takšen obseg investicij vprašljiv glede na finančne možnosti gospodarstva in s tem tudi bank.

Osnovne naloge SOZD SŽ bodo v letu 1981 zagotovitev surovin, materialov, polizdelkov in energije, izboljšanje izkoristka materiala in energije ter boljši izkoristek delovnega časa zaposlenih.

Kot dopolnitev letnega gospodarskega načrta SOZD SŽ je načrt Interne banke, saj prav pri združevanju sredstev v Interni banki dosegamo lepe uspehe. Že večkrat je bilo na sejah samoupravnih organov SOZD povedano, da je prav Interna banka tisti člen v verigi, ki nas najbolj povezuje. Dohodkovne povezave med posameznimi delovnimi organizacijami postajajo vse bolj čvrste.

Načrt Interne banke zajema finančne načrte njenih čla-

nic, pa tudi načrt banke. Ta obsega predvsem spremembe v bilanci sredstev. Tako naj bi se skupna bilančna vsota do konca leta 1981 povečala za 21 odstotkov, in to v največji meri na aktivni pri dolgoročnih finančnih naložbah, na pasivi pa pri dolgoročno združenih sredstvih. Druga bilanca sredstev prikazuje predvidene spremembe pri posameznih vrstah poslovanja.

V okviru Interne banke združujejo članice sredstva na različne načine. Eno je združevanje za investicijske naložbe na osnovi normalne akumulacije. Ta sredstva bodo letos porabljena za investicije v Železarni Ravne (jeklarna), v Železarni Štore (rekonstrukcija livarne), v Verigi Lesce (rekonstrukcija galvane) in v Žični Celje (selitev proizvodnje na eno lokacijo). Druga vrsta združevanja sredstev je za naložbe, za katere vlagajo le zainteresirane delovne organizacije (IMV Novo mesto, INA Lendava). Tretja vrsta so naložbe, za katere IB najema kredite pri drugih bankah ali pa jih daje iz združenih sredstev svojih članic na osnovi vezave.

Pomembno področje Interne banke je tudi kratkoročno poslovanje. Tu gre predvsem za

zagotavljanje likvidnosti članic, za devizno in dinarsko financiranje trgovske aktivnosti, ki se skupno izvaja na nivoju SOZD, za pospeševanje izvoza in za pokrivanje primanjkljaja obratnih sredstev članic. Na področju likvidnosti so največji problemi v Verigi in Žični, v Železarni Štore in v Plamenu pa pričakujejo za letos izboljšanje likvidnosti. Delno bo Interna banka reševala likvidnostne razmere z indosiranjem menic.

Zaradi deviznih problemov, ki so iz dneva v dan bolj pereči, bo ena od pomembnih nalog Interne banke tudi združevanje in racionalna poraba deviznih sredstev. Prav na tem področju pa so številni problemi še nereseni.

Ko ocenjujemo preteklo poslovanje v SOZD in istočasno potrjujemo smeri razvoja v prihodnje, ugotavljamo, da v Slovenskih železarnah zaostajamo prav na področju investicij. Za takšno zaostajanje obstajajo seveda razlogi, subjektivni, še več pa je objektivnih. S počasnejšo investicijsko izgradnjo se del sredstev izgublja zaradi ogromnih podražitev v zadnjem času, na drugi strani pa ni učinkov v proizvodnji.

M. Kozamernik

ŠPORT

Letošnja zima, tako radodarna z mrazom in snegom, je omogočila tudi idealne pogoje za zimske športe. Mnogi so to s pridom izkoristili in se udeleževali vseh mogočih športno-rekreativnih tekmovanj, ki jih je bilo predvsem v januarju in februarju na pretek. Na kratko pogledimo najzanimivejša srečanja rekreativcev, kjer je sodelovalo največ članov našega kolektiva.

Občinsko sindikalno prvenstvo v smučarskih tekih

V lepem sončnem vremenu se je v nedeljo, 15. februarja, zbralo v Gorjah blizu 300 tekačev in tekačic iz triinpetdesetih OOZS Radovljica. Med njimi jih je bilo tudi 46 iz Verige. Tekmovanje je pod pokroviteljstvom športne komisije pri občinskem svetu sindikata uspešno organiziral smučarski klub Gorje.

Proga je bila lepo speljana po razmeroma ravnem terenu v Hotunah. Bilo je le nekaj rahlih vzponov in spustov, res primernih tudi za tekmovalce, ki so manj večji tekaških smučarji. Manj so bili zadovoljni udeleženci maratonov, ki jim je bila le 6 km, za ženske pa 3 km dolga proga res skoraj prekratka. No, kljub temu so tudi ti lahko pokazali, koliko moči so nabrali med letošnjo dolgo zimsko sezono.

Med našimi so bili v štirih starostnih kategorijah najboljši Tajnikar, Janša, Novak in Brence, med kategorijami tekmovalci pa Kopač in Česnik. Med ženskami, ki so nastopile le v treh starostnih kategorijah, sta bili najboljši Vida Černe in Janika Pogačnik. Ker so bili rezultati že objavljeni na oglasni deski v menzi, pogledimo samo ekipno uvrstitev:

Ženske:

1. LIP Bled (38 točk)
 2. Vezanine Bled (31)
 3. Elan Begunje (27)
 4. Veriga (15)
 5. Murka Lesce (14)
- itd.

Moški:

1. Veriga Lesce (86 točk)
 2. LIP Bled (78)
 3. Elan Begunje (71)
 4. Iskra Otoče (29)
 5. GG Bled (28)
- itd.

Ekipno skupaj:

1. LIP Bled (116 točk)
 2. Veriga Lesce (101)
 3. Elan Begunje (98)
 4. Vezanine Bled (52)
 5. Iskra Otoče (34)
- itd.

Prvenstvo slovenskih železnar

Naslednjo soboto, to je 21. februarja, so se najboljši alpski smučarji, tekači in sankarji zbrali v Mojstrani, Ratečah in na Planini pod Golico na prvenstvu SŽ. Na tem tekmovanju je omejena udeležba, saj za vsako ekipo v vsaki starostni kategoriji lahko nastopa le po 5 tekmovalcev. Tekmovanja so se udeležili predstavniki železnarjev iz Jesenice, Store in Ravne ter Verige, Tovila, Žične, Plamena in Metalurškega inštituta.

Veleslalom

V veleslalomu Jeseničani skoraj niso imeli konkurence, saj so pobrali prva tri mesta v domala vseh starostnih kategorijah. Naši tekmovalci so ekipno letos zasedli 4. mesto, za vsemi tremi železnarnami, to je za mesto slabše kot lani. Žal v ženski konkurenci nismo imeli toliko predstavnic, da bi lahko sestavili popolno ekipo.

Rezultati veleslalom:

Ženske od 35 do 45 let:

1. Benedik D (Ž. J.) 43,24
- 6.—7. Gros Ida (Veriga) 57,75

od 25 do 35 let:

1. Manfreda Z. (Ž. J.) 48,73
5. Pisek Silva (Veriga) 1.00,82

do 25 let:

1. Koblar M. (Ž. J.) 45,76
6. Valjavec Nevenka (Veriga) 1.22,68

Moški nad 45 let:

1. Legat F. (Ž. J.) 36,91
8. Vidic M. (Veriga) 41,68
10. Legat J. (Veriga) 43,14

od 35 do 45 let:

1. Mlekuž K. (Ž. J.) 34,88
8. Globevnik J. (Veriga) 39,24
11. Knaflič A. (Veriga) 40,49
12. Košir A. (Veriga) 40,52

od 25 do 35 let:

1. Pesjak B. (Ž. J.) 39,37
11. Torkar B. (Veriga) 43,69
12. Robnik V. (Veriga) 43,85
15. Kajdiž Z. (Veriga) 45,18

do 25 let:

1. Hölzl A. (Ž. R.) 37,57
14. Ažman B. (Veriga) 43,59
16. Valjavec S. (Veriga) 44,69
18. Lapuh M. (Veriga) 46,35

Ekipno:

1. Železnarna Jesenice

Ženske:

1. Železnarna Jesenice

Moški:

1. Železnarna Jesenice, 2. Železnarna Ravne, 3. Železnarna Store, 4. Veriga, 5. Metalurški inštitut, 6. Plamen, 7. Žična

Smučarski tek

Med tekači premoč Jeseničanov ni bila tako očitna, le s težavo so premagali ekipo Verige. Med našimi so se posebno izkazali moški do 35 let, saj so Burgar, Kopač in Česnik zasedli prva tri mesta. Manjkala nam je mogoče še ena boljša uvrstitev med moškimi od 35 do 45 let in uspeh bi bil popoln. Izkazale pa so se tudi ženske, saj so ekipno prav tako zasedle 2. mesto.

Rezultati teka:

Ženske nad 35 let:

1. Skumavc M. 12.44,10 (Veriga)
2. Petrič M. 12.56,84 (Veriga)
6. Pogačnik J. 15.04,57 (Veriga)
7. Legat M. 15.41,53 (Veriga)

do 35 let:

1. Kobentar B. 10.02,93 (Ž. J.)
2. Čop S. 10.51,95 (Veriga)
6. Silič H. 12.08,99 (Veriga)

Moški nad 45 let:

1. Oblak F. 9.18,86 (Ž. J.)
5. Brence J. 10.42,75 (Veriga)
10. Magdič L. 12.07,77 (Veriga)
11. Nežmah T. 12.30,09 (Veriga)
12. Sovič J. 12.35,93 (Veriga)

od 35 do 45 let:

1. Kerštajn A. 7.47,28 (Ž. J.)
 6. Novak A. 8.48,60 (Veriga)
 12. Skumavc F. 9.32,13 (Veriga)
 13. Meze F. 10.01,31 (Veriga)
- itd.

do 35 let:

1. Burger M. 12.30,49 (Veriga)
2. Kopač S. 12.46,34 (Veriga)
3. Česnik T. 12.49,27 (Veriga)

Ekipno:

1. Železnarna Jesenice, 2. Veriga Lesce, 3. Železnarna Ravne

1. Železnarna Jesenice, 2. Veriga Lesce, 3. Železnarna Ravne, 4. Plamen Kropa, 5. Železnarna Store.

Sankanje

V sankanju, drugače med železnarji precej priljubljenem športu, smo imeli samo dva predstavnika. To sta bila Jelenc in Zupan, ki pa sta se predvsem zaradi neprimernih sani le težko enakovredno kosala s sotekmovalci.

Rezultati:

Ženske:

1. Gostenčnik B. (Ž. R.) 1.27,46

Moški:

1. Košir D. 1.17,54 (Ž. J.)
21. Jelenc 1.45,09 (Veriga)
28. Zupan M. 2.37,12 (Veriga)

Občinsko sindikalno prvenstvo v veleslalomu

Letošnjega občinskega sindikalnega prvenstva v veleslalomu, ki je bilo v nedeljo, 1. marca na smučiščih Koble, se je udeležilo 429 tekmovalcev in tekmovalk iz petinosemdesetih OOZS oziroma KOOZS. Letošnje tekmovanje je organizacijsko dobro, vendar na bolj slabo pripravljenih progah, izpeljal smučarski klub Bohinj.

Tekmovanje je minilo v znamenju Elanovcev, saj so pobrali domala vse vidnejše uvrstitve. Ekipa Verige je sicer v skupni razvrstitvi zasedla drugo mesto, vendar bolj po zaslugi številčno precej močne ekipe in ne toliko zaradi nadpovprečnih rezultatov. Med prvih deset so se v svojih starostnih kategorijah uvrstili le Jože Ambrožič, Ida Gros in Borut Torkar. Seveda smo tudi letos prijavi kar 90 tekmovalcev, tekmovanja pa se je udeležilo le 51 članov našega kolektiva. Žal so letos manjkali tudi nekateri tekmovalci, ki so prejšnja leta zasedali vidnejše uvrstitve.

Tudi rezultati tekmovanja v veleslalomu so bili objavljeni na oglasni deski, zato pogledimo samo ekipno razvrstitev:

Ženske:

1. Vezanine Bled 22 točk
2. Elan 21
3. LIP Bled 18
4. Špecerija Bled 16
5. Planum Radovljica 15
18. Veriga Lesce 5

Moški:

1. Elan 146 točk
2. Veriga 60
3. LIP Bled 41
4. GG Bled 36
5. Obrtno združ. Radovljica 31

Ekipno skupaj:

1. Elan 167 točk
2. Veriga 65
3. LIP Bled 59
4. Obrtno zdr. Radovljica 45
5. GG Bled 43
6. Iskra Otoče 37
7. Iskra Lipnica 36
8. Vezanine Bled 34
9. Sukno Zapuže 31
10. Špecerija Bled 24

Naši gasilci zborovali

Tako kot vsako leto so se tudi letos gasilci industrijskega gasilskega društva zbrali 7. februarja na 44. letni konferenci z nalogo, da bi pregledali dosežene uspehe na področju požarne varnosti v minulem letu.

Konference so se udeležili poleg članov društva tudi predstavniki DO Veriga, predstavnik KS Lesce, predstavnik SZDL, predstavnik občinske gasilske zveze, predstavnik požarne varnosti Veriga, predstavniki iz sosednjega gasilskega društva Begunje in društva iz Hlebc ter častni gostje.

Vse navzoče je najprej pozdravil predsednik društva tov. Ciriil Ažman ter zaželel vsem prisotnim na konferenci plodno delo. V svojem poročilu je uvodoma kritično ocenil strukturo članstva, ki je glede na starost precej visoka. Konferenci predlaga, da je potrebno v tej smeri nekaj napraviti, to je pomladiti društvo tako, da se vodstvo društva čimprej poveže z mladinsko organizacijo v Verigi in vodstvom osnovne šole v Lescah. Predstavljeni podatek, da je povprečna starost v društvu 42 let, je več kot zaskrbljujoč. V nadaljevanju poročila je bilo moč ugotoviti, da je 48-članski kolektiv zastavljeni plan dela v minulem letu več ali manj uspešno opravil.

Precej kritike pa je bilo v razpravi izrečeno na račun slabega vzdrževanja hidrantov v ožjem naselju KS Lesce. V tem kraju je za potrebe požarnega varstva instaliranih 47 hidrantov, od katerih je le 5 označenih. Zimska služba ne deluje, tudi periodičnih pregledov nihče strokovno ne opravlja. Vse ugotovitve kažejo na neurejenost in slabo preventivno nadzorstvo s strani odgovornih činiteljev. Kdo naj vzdržuje hidrante, se še vedno sprašujejo gasilci. Zaradi tega problema so se gasilci in tudi verjetno ostali v Sloveniji znašli med tremi nakovali, krmariti morajo med zahtevami inšpekcijskih organov, krajevne skupnosti in tozd Vodovod Radovljica.

Vsa ta neurejenost nikakor ni prav nič spodbudna za gasilce, saj so ti vsak trenutek dolžni in pripravljeni pomagati občanom, če jim grozi nevarnost.

Služba požarne varnosti je zabeležila 12 primerov začetnih požarov v Verigi in je bilo teh manj za več kot polovico kot leto poprej.

V Verigi se zavedamo, da je treba industrijsko gasilstvo postaviti na boljše temelje predvsem zato, ker to zahteva moderna tehnologija. Zato je treba omeniti, da je nabava gasilskega kombiniranega vozila TAM 125 zelo pomembna pridobitev za večjo udarno moč, to pa narekuje večjo obveznost do družbe, če ji preti nevarnost.

Omeniti je treba tudi zadovoljivo sodelovanje požarnovarstvene službe in gasilcev v Verigi. Kljub temu se je potrebno še nadalje prizadevati, da bi službi sodelovali še tesneje in s tem dosegli še boljši uspeh.

Posebno pohvalo in priznanje za uspešno delo nam je izrekel tov. Alojz Vidic ob odlično pripravljeni in izvedeni sektorski vaji v Verigi. V vaji je sodelovalo 12 gasilskih društev in 160 odlično izurjenih gasilcev.

Ob zaključku konference je predstavnik občinske gasilske zveze podelil odlikovanja in priznanja marljivim in zaslužnim članom društva.

Poveljnik gasilskega društva tov. Anton Nežmah je na predlog upravnega odbora društva prejel odlikovanje gasilske plamenice II. stopnje.

Za prejetu odlikovanje mu vsi člani gasilskega društva in drugi člani našega kolektiva iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo uspehov pri nadaljnjem ustvarjalnem delu.

Za dolgoletno službovanje so dobili priznanja naslednji člani:

Franc Macuh	za 30 let,
Anton Osterc	za 10 let,
Jože Ptiček	za 10 let.

Člani tekmovalne discipline so za udeležbo in solidno izvedbo vaje na republiškem tekmovanju prejeli zlate tekmovalne značke.

Konferenco je vodstvo društva solidno pripravilo in zasluzi priznanje pri organizaciji in izvedbi le-te, saj so bila poročila vsebinsko zelo pestra, razprave pa so nas dodobra seznanile s problematiko, s katero se srečujejo gasilci pri svojem delu.

Mladi naše delovne organizacije in krajevne skupnosti stopite v vrste gasilcev, ki lahko tudi strokovno pomagajo sočloveku in družbi sploh takrat, ko ji je le-ta najbolj potrebna.

Vitimir Rems

POJASILA PRI T.M.	POKLIC V ORODIARNI	ZNANSTVE- NA RAZLAGA	NAŠ PROJEKTAUT	ZDRAVILNA RASTLINA	DEL ATOMA	LIVNO	ČRTA NA ZEMLJEVIDU (KVAKI JEZ. ROJAVI)	DELAVEC V VREZEV.	SLOV. PRIP- VEDNIK OŠBOLT	RALO	SRBSKO MOŠKO IME	MESTECE V DALMACIJI	JEJE JOŽE	ZLAT NOVEC (RDA)
RAZKUŽITEV														
TOPILOTNA IZOLACIJA														
LITERARNO DELO							USTEN ITAL. TISK. AGENCIJA						B. ZRKA VRSTA ZITARICE	
RADIOAKT. KEMIČNI ELEMENT					URGE GRČAR OSNOVNA CELICA			URUGVAJ AVSTRILIJA		MOJSTER V VIJAKARJI	ZAČETEK ABECEDNE	ALUMINIJ NUDIST		
ANGLŠKI BRINJEVEC				ZAGRAĐITV STARO IME ZA KOROŠKO										
ROJSTNI KRAJ NARODNA NA KORNIKI								IRENA ROŽIČ MARL. NAM. TAMISA KORPA			ANTON BOLINAR TRAJNER OBRADOVIČ			RADIUS
TELESJA POŠKODBA					TURŠKI VELIKAŠ	PODPISNIK POGODBE GRABNAR ANTON								
SESTAVIL M. D.	VODJA TEHNOLOG. V SPIK	MRS. KEGLIČ NIKOLA NEMŠKI SPOLNIK							JAPONSKI OTOK PRATELJICA VALE				TEČAJ, HEVJAVA	OBOVANO STOPNIŠČE
NAŠA OZD							GORA NAD SP. TRENTO MESTO V NEVADI							
AMFITEATER						VELIKA VEŽA STROJ V DTV					GERMANSKI OREL			
HABŠKARSKA	JUGOSLOV. TELEVIZIJA				ALBANIJA AVSTRILIJA KRAJNJ OZIROMA						KOŠ. KLUB RADNIČKI... RDEČI KRIŽ SLOVENIJE			
KAZALNI ŽAJMEK		HEBREJSKI POZDRAV EMIL MAHJE								VOJNA ŽIVAL KISIK				
BREŠVERJE							JOD	SPOLINA S KISIKOM NEMČIJA						
DESNI PRTON MERITVE V BIH					PEŠNIK PRI STAR. GRKIH					VEŽA PRI STARIM GRKIH				

Za križanko, ki je bila objavljena v prejšnji številki, smo dobili 92 rešitev. Izžrebani so bili naslednji reševalci: prva nagrada 170 din Meri Jalen, druga 110 din Bojan Trseglav in Jože Podlipnik, tretja 80 din Matija Kolenko in Nežka Habjanič.

Rešitev današnje križanke nam pošljite do 4. aprila 1981.

Odprava »EKVADOR '80«

Naš kombi se je drzno vzpenjal po ozki makadamski cesti, ki je bila speljana po strmih pobočjih ene izmed številnih dolin pogorja Altar, kamor smo bili sedaj namenjeni. Pobočja pod cesto so se več sto metrov niže iztekala v rečni strugi, ki je dobivala vodo z enega od ledenikov pod Altarjem. Cesta je bila na nekaterih mestih precej strma, tako da smo morali priskočiti na pomoč s svojimi »konjskimi močmi«, da je kombi lahko premagal te najtežje dele poti. Tik pod vasjo smo se pripeljali do mesta, kjer se je pred kratkim sprožil zemeljski plaz in s seboj odnesel del ceste. Domači Indijanci so s krampi in lopatami pravkar popravljali cesto. Z našim prihodom se jim je nenadjevano ponudila priložnost za služko. Šele ko smo jim plačali nekašno cestnino, so nas spustil čez poškodovani del ceste. Pozno popoldne smo dosegli razpotegnjeno vasico na obronkih zahodnega dela Altarja. Prijazni domačini so nam pokazali pot na posestvo Releche, kjer smo na dvorišču zaparkirali kombi.

Veleposestnik, ki se je ponosno pohvalil, da je njegova vsa dolina, po kateri smo hodili pod Altar, in vsa živina, ki se pase v njej, nam je velikodušno ponudil gostoljubje na ve-

randi svoje posestniške rezidence. Utrujeni od naporne vožnje smo po skromni večerji takoj zlezli v spalne vreče in zaspali.

Ob zori naslednjega dne so nas na dvorišču že čakali konji, majhni poniji in njihovi lastniki, da nam prenesejo del naše opreme do dan hoda oddaljenega kraja, kjer si bomo uredili tabor, ki bo izhodišče za vzpon na najvišji vrh Altarja.

Medtem ko so Indijanci natovarjali živali, se je okoli nas »gringosov« zbrala gruča predvsem mladih radovednežev. S tem, da smo se tudi sami med seboj zmerjali z gringi, smo jih spravili v prešeren smeh, kajti pri Indijancih je to malce posmehljiv izraz namenjen Američanom, ki pri njih niso preveč priljubljeni.

Ko so konji otovorjeni, se poslovimo od domačinov in odidemo našemu prvemu cilju naproti.

Vreme je podobno kot vsak dan. Oblačno je in zamegljeno, tako da ni nobenega razgleda. Vendar je to v Ekvatorju povsem normalna stvar, saj je dežela zaradi svoje zemljepisne lege izredno deževna in vlažna. Ker leži ob samem ekvatorju, ne poznajo letnih časov. Tu vlada večna pomlad oziro-

ma poletje, vse je odvisno le od nadmorske višine. Po podatkih, ki smo jih imeli na voljo, smo videli, da samo v mesecu decembru, ki je tu eden bolj sušnih, pade toliko dežja, kot pri nas v celem letu.

Vzpenjamo se po lepi poti, ki je izkopana v črno vulkansko prst po levi strani doline reke Rio Colanes, ki priteka iz jezera v kraterju Altarja. Pokrajina je precej enolična in brez gozdov. Pobočja so porasla z bujno travo, ki raste v ogromnih šopih iz gobastih ruš tudi meter in pol visoko. Na višini 3.600 metrov pridemo do reke. Dolina tu preide v močvirnato ravnino, na kateri se pasejo krave. Na koncu doline je strm prag, za katerim leži jezero, iz katerega pada v dolino velik slap.

Tik ob reki odkrijemo primeren kraj za tabor. Medtem ko postavljamo šotore, nas pošteno namoči krajši naliv. Verjetno zato, da ne pozabimo, kje smo. Vrhove nad nami ljubosumno skriva megla, ki nam nekajkrat odpre pogled le do njihovih podnožij. Zvečer vsi skupaj zaspimo z rahlim glavobolom, ki nas opozarja na višjo nadmorsko višino. (se nadaljuje)

Zvone Andrejčič

Program kina Radovljica

OD 2. 4. DO 28. 4. 1981

ČAROVNIK

ameriški barvni film
2. 4. ob 20. uri, 5. 4. ob 18. uri

JAZ TOM HORN

ameriški barvni western film
3. in 7. 4. ob 20. uri

KAKO POSTANEŠ ŠVICAR

švic. barvni zabavni film
4. 4. ob 18. uri, 5. 4. ob 20. uri

KATARINA IN KOMPANIJA

francoski barvni film
4., 6. in 8. 4. ob 20. uri

ŽENA DEVICA

ital. barvni zabavni film
9. in 15. 4. ob 20. uri, 12. 4. ob 18. uri

STARI WHISKY

amer. barvni pust. film
10. in 14. 4. ob 20. uri

MISTER MILIJARDER

amer. barvni zabavni film
11. 4. ob 18. uri, 12. 4. ob 20. uri

TAXI GIRL

ital. barvna seksi komedija
11. in 13. 4. ob 20. uri
zah. nemški krim. film

HAMBURŠKA MAFIJA

16. 4. ob 20. uri, 18. 4. ob 18. uri

PEKLENSKA ČETRT

ameriški barvni film
17. in 20. 4. ob 20. uri
ZGODBA O BADI HALIJU
ameriški barvni film
18. in 22. 4. ob 20. uri, 19. 4. ob 18. uri

DEKLICA V PLAVEM

francoski barvni film
19. in 21. 4. ob 20. uri

RESNIČNE ZGODBE III. del

zah. nemški barvni film
23. in 27. 4. ob 20. uri, 26. 4. ob 18. uri

SANJE, ŽIVLJENJE IN SMRT

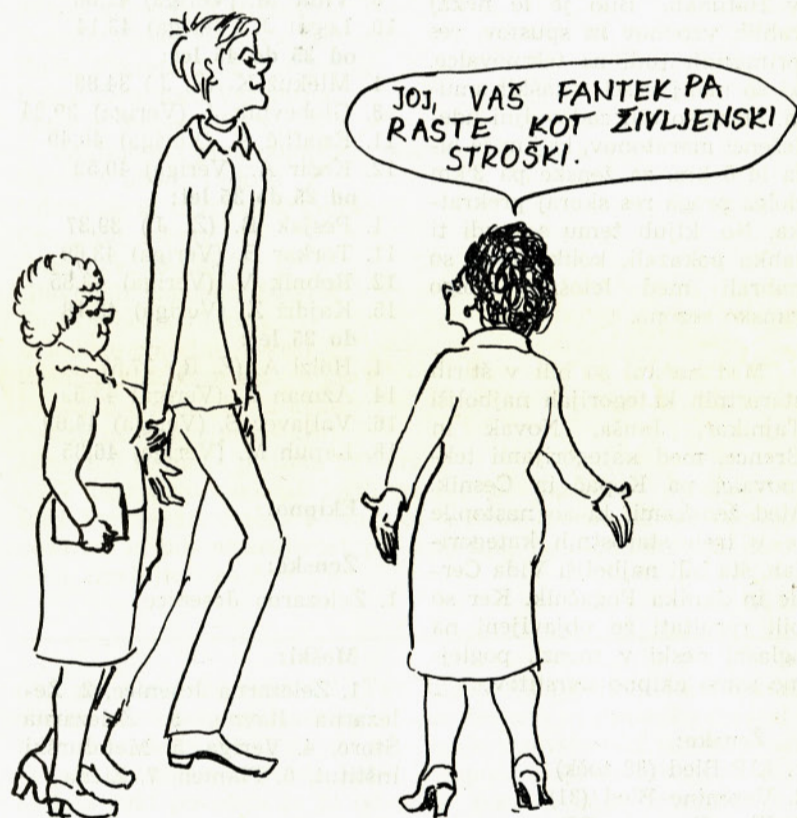
24. in 28. 4. ob 20. uri

ČRNI MEČ

špan. barvni pustolov. film
25. 4. ob 18. uri, 26. 4. ob 20. uri

NAJVEČJE MAŠČEVANJE

BRUCE LEEA
hongkonški barv. karate film
25. 4. ob 20. uri, 27. 4. ob 18. uri

Pogorje El Altar — naš prvi cilj

VERIGA je glasilo delovne organizacije Slovenske železarne — Veriga n. sol. o., Lesce. Izhaja enkrat mesečno. Ureja uredniški odbor: Kozamernik Marjana, dipl. oec., Arh Zdenka, Vidic Božena, Vovk Franci in Torkar Mitja. Odgovorni urednik Torkar Mitja. Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenja sekretariata za informiranje SRS prosto plačila prometnega davka. — Tiska: Tiskarna Ljubljana.